№ 121 ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՅՈՒՆԻՍԻ

1910

ԵՐԵՍՈՒՆՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՅՈՒՆԻՍԻ № 121

Տարեկան գինը 10 ռուբլի. կէս տարվանը 6 ռուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул., № 5.
Համ Tiflis, Rédaction «Mschak».
Խմբագրատան տելեֆոն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօնի օրերից).
Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզվով
Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 20 կոպէկ.
Խմբագրատան տելեֆոն № 253

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Իւլիա Միխայլովնա և Սվէտլանա Ալէքսանդրովնա Թայիրեանները յայտնում են ազգականներին, բարեկամներին և ծանօթներին՝ առաջինն իր անմոռանալի և թանգագին ամուսնու, իսկ երկրորդն իր հօր՝

Ալէքսանդր Նիկիտիչ ԹԱՅԻՐԵԱՆԻ

մահվան մասին: Յուղարկաւորութիւնը այսօր, կիրակի, յունիսի 6-ին, առաւօտեան ժ. 10-ին, հանգուցեալի սեփական տնից (Վելիկոկնեաժեսկայա № 53) դէպի հայոց ս. Աստուածածնի եկեղեցին (Միխայլովսկի պր., Վօրոնցովի արձանի մօտ): Թաղումը ուղղափառների գերեզմանատանը՝ Դիդուբէում, հանգուցեալի հայրենական դամբարանում:

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ Զուբալովի անուան

Երկուշաբթի, յունիսի 7-ին
Ժողովրդական Տան կից ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ՏԱՅ ԱՇԱԿԵՐՏԱԿԱՆ ՀԱՄԵՐԳ
ԴԱՇՆԱԿԱՀԱՐ Յ. Գ. ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆԻ մասնակցութեամբ եւ ղեկավարութեամբ
ՅՕԳՈՒՏ ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՊԱԳԱՅ
Ժողովրդական Կօնսերվատորիայի Ֆօնդի
Սկիզբը երեկոյեան ժամը $8^1/_2$-ին: Գները 5-ից մինչև 50 կոպէկ:
Կառավարիչ՝ Ֆ. Դ Օ Լ Ի Ձ Է
(ա.օ.) առ. 696. 2—2

„ՌՕՍՍԻԱ“ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այսուհետև ապահովագրում է նոյնպէս

ՓԱԿԱՆՔԸ ԿՈՏՐԵԼՈՒ ՄԻՋՈՑՈՎ ԿԱՏԱՐՎԱԾ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԴԷՄ

Այդօրինակ ապահովագրութեամբ հնարաւորութիւն է տրվում ապահովել ոչ միայն գողացված ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՅՔԵՐԻՑ ԱՌԱՋԱՑԱԾ ՎՆԱՍԻ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄԸ, այլ և գողացվելու ժամանակ ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՍԱՐՔ ՈՒ ԿԱՐԳԻ ՀԵՏ ՊԱՏԱՀԱԾ ՓՉԱՑՈՒՄԸ.

Յայտարարութիւնները ապահովագրութիւնների համար ընդունվում են և ամեն տեսակ տեղեկութիւններ հաղորդվում են Վարչութեան մէջ՝ Ս.-Պետերբուրգում (Մօրսկայա, № 37), և Ընկերութեան բաժանմունքում, Թիֆլիս (Սերգիեվսկայա, № 12):
(Կ.Ֆ.Հ.) առ. 691. 2—1

Նոր բացված այգի „ՄԻՄՕԶԱ“
ԹԱՏՐՕՆ ՎԱՐԻԷՏԷ, դիրեկցիա՝ Բէյնգօլդ:
Կիրակի եւ երկուշաբթի, յունիսի 6-ին եւ 7-ին
ԳԱԼԱ ԾՐԱԳԻՐ
Բաղկացած 4 շատ հետաքրքրական բաժիններից: Արտիստների և արտիստուհիների նոր դեբիւտներ: Ծրագրում երեք նշանաւոր անտրակցիօն: Ամէն ինչ նոյակապ է, ամեն ինչ յարմար: Ճոխ բուֆետ: Գներ չափաւոր են:
Յարգանքով ԲԷՅՆԳՕԼԴ
(առ.) 703. 1—1

ԱՒՏՕՄՕԲԻԼԱՅԻՆ ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՋՈՒԼՖԱ—ԹԱՒՐԻԶ
Ճանապարհորդների աւտոմօբիլային երթևեկութեան օրերը փոխված են.—Թաւրիզից դուրս է գալիս երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը՝ առաւօտեան ժամը 9-ին (փոխանակ երկուշաբթի և չորեքշաբթի): Ջուլֆայից դուրս է գալիս երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը (փոխանակ երեքշաբթի և ուրբաթ):
(2, 6, 10) առ. 678. 2—2

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿ. „ՇՈՒԿԵՐՏ եւ ԿՈՄ.“ ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ
Պետերբուրգի «ՍԻՄԷՆՍ եւ ԳԱԼՍԿԷ» ռուսական էլեքտրօ-տեխնիկական գործարանների ակց. ընկ., Բեռլինի «ՍԻՄԷՆՍ եւ ԳԱԼՍԿԷ» ակց. ընկ., Բեռլինի «ՍԻՄԷՆՍ ՇՈՒԿԵՐՏ-ՎԷՐԿԷ» ակց. ընկ., Կօլօմէնի մեքենագործական ընկ. եւ Եղբ. «ԿՐՕՍՍԼԷՅ» անգլիական գործարանի ներկայացուցիչներ:
ԷԼԵՔՏՐՕՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Դինամօ-մեքենաներ, էլեքտրաշարժիչներ ամեն տեսակ և ույժի մշտական և փոփոխող էլեքտր. հոսանքի համար: Էներգիայի յանձնումն որոշ հեռաւորութեան վրա: Քաղաքներ և մասնաւոր ձեռնարկութիւններ լուսաւորելու համար կենտրօնական կայարանի սարքումն: Բանսֆորմատորներ: Օդամաքրիչներ ամեն տեսակ նպատակի համար: Օզօնի օդամաքրիչներ:
ԷԼԵՔՏՐ. ՃԱՆԱՊԱՐՀՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Մշտական և փոփոխվելիք լուսաւոր. համար մէկ և բազմաֆազ հոսանք: Երկաթուղային ազդանշան:
ՀԵՌԱԳՐԻ ԵՒ ՀԵՌԱԽՕՍԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — Անթել հեռագիր: Հեռագրական ապարատներ: Ամեն տեսակ հեռախօսներ: Վտանգագոյժ ազդանշան գործիքներ:
ԼԱՄՊԱՆԵՐԻ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ — ԱՂԵՂՆԱՁԵՒ լամպաներ՝ ուղղագիծ և սովորական: Տնտեսական լամպաներ «ՏԱՆՏԱԼ» և «ՄԻ-ՊԱՏՐՈՑԳԱՅԻՆ ԼԱՄՊԱՆԵՐ»: Լամպաներ ածխային թելով:
ՊԱՀԵՍՏՈՒՄ կան՝ դինամօ-մեքենաներ, էլեքտրաշարժիչներ, հաղորդիչներ, զանազան տեսակ նիւթեղէններ էլեքտրական կառուցուածքների համար և այլն:
ՊՐԷՅՍ-ԿՈՒՐԱՆՏՆԵՐԸ եւ ՆԱԽԱՀԱՇԻՒՆԵՐԸ ուղարկվում են ըստ առաջին պահանջման:
Տէլէֆօն № 533. Հասցէն հեռագիրն. համար՝ Шукертъ. Тифлисъ.
(Կ.) (ա) № 1. 433. 26—5

ԲԺԻՇԿ
Գ. Յ. ՄԵԼՔՈՆԵԱՆ
Ներքին եւ վիրաբուժական (խիրուրգ.) հիւանդութիւններ.
Ընդունելութիւնը (առաւօտեան ժ. 11—1. / երեկոյեան ժ. 5—7.
Աբաս-Աբադսկայա, տուն Միրիմանովի:
(Ե. Հ. Կ.) (առ.) 1045. 100—99

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
ՎԱՀԱՆ ԱՐԾՐՈՒՆԻ
Ամառը գտնվում է ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿՈՒՄ (Կովկաս. հանք. Ջրերում), որտեղ ընդունում է հիւանդներին մինչեւ սեպտեմբեր: Верхній бульваръ, д. кн. Гирей.
(Ե. Հ. Կ.) 565. 0—10

ԹԻՖԼԻՍԻ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԽՆԱՄԱՏԱՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ
(Անկլին Իգմայլովսկայա և Սվեատոպոլկ-Միրսկայա փողոցների, № 1, պատասխան Օգնոսովսկի)
Կազմակերպելով, մայրաքաղաքի բարեգործական հաստատութիւնների օրինակով,
ԱՄԷՆ ՄԻ ՏԱՆ ԱՒԵԼՈՐԴ ԻՐԵՐԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ,
դիմում է քաղաքի ազգաբնակութեանը խնդրելով նուիրել զանազան հին զգեստներ, ինչպէս օրինակ՝ հին կրկնակօշիկներ և կօշիկներ, զանազան կտորեղէն, լրագրի թուղթ, հին երկաթ, պղինձ, ցինկ և այլ մետաղեայ լոմ, հացի կտորներ, մսի մնացորդներ, զանազան թիթեղեայ և այլ ամաններ, խաղալիկներ, շշեր և այլ ապակեղէն, զանազան շորեր ու սպիտակեղէն և այլն:
Չը պէտք է ճեղվել ճուէրի ոչ ճանակից, ոչ ուակից:
Բոլորն էլ վաճառվելու են և միջոցներ կը տան պահելու և կրթելու Թիֆլիսի աղքատ երեխաներին:
Նուիրված իրերը ստանալու համար կուղարկվեն յատուկ մարդիկ:
Տեղեկութիւնների համար դիմել գրասենեակ Իւ. Զապլեցին (Վելիկոկնեաժեսկայա, 46) և Մ. Բէլօզէցսկին (Տղնէթսկայա, 17, բն. 2):
(Կ.) (առ.) 386. 10—9

Թիֆլիսի Ժողովարան
ԱՄԱՌԱՅԻՆ ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ
Այսօր, կիրակի, յունիսի 6-ին
տեղի կունենայ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ
ՍԻՆԷՄԱՏՕԳՐԱՖ Գինէպլէնի
Երեկոյթին կը նուագեն ՍԱԶԱՆԴԱՐՆԵՐ:
Հիւրերը՝ անդամների յանձնարարութեամբ՝ մուտքի համար վճարում են—տղամարդիկ 1 ռ., կանայք 50 կ.:
Սինէմատօգրաֆի սկիզբը երեկ. ժամը 9-ին:
ԱԶԴ.—Երկուշաբթի, յունիսի 7-ին, երեկ. ժամը 6—8 ը պ. պ. անդամների և կանդիդատների երեխաների համար այգում տեղի կունենան Պ Ա Ր Ե Ր:
(առ.) 699. 1—1

Լոյս են տեսել և վաճառվում են
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
վերջին աշխատութիւններից.
ՄՈԽԻՐՆԵՐԻ ՏԱԿԻՑ
Գինն է 40 կոպ.
ԱՆԴՈՒՆԴԸ
Գինն է 40 կոպ.
Դիմել՝ Թիֆլիս «Գուտտենբերգ», «Կենտրօնական» ու «Փարոս» գրախանութներին և հեղինակին՝ Бебутовская ул. № 60. Բագուում՝ «Сотрудникъ» գրավաճառանոցին և Պօլսում՝ «Արծիւ» ժողովրդական գրախանութին:
(Կ. Հ.) առ. 656. 5—3

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
ԱՒԵՏ. ԲԱԲԱՅԵԱՆԸ
ըստ սովորականին, յունիսի 1-ից մինչև սեպտ. 15-ը հիւանդներ ընդունելու է ԿԻՍԼՕՎՕԴՍԿՈՒՄ (Отель Бештау):
(Հ.Կ.) առ. 611. 10—5

ԹԵՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ՆՈՐ ՀՐԱՀԱՆԳԸ

«Մշակի» երէկվայ համարում Մեսրոպ ա.-ք. Մելեան հարց է յարուցանում, թէ պէտք է թեմական պատգամաւորների նոր ընտրութիւններ կատարել: Իր այդ առաջարկութիւնը նա պատճառաբանում է նրանով, որ թեմական պատգամաւորների այժմ կատարվող ընտրութիւնները նշանակված են թեմի առաջնորդի կողմից շատ սահմանափակ իրաւունքների և պարտաւորութիւնների շրջանակով, այն է՝ յատկապէս ընտրելու համար Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուներ և թեմական խորհրդի անդամներ: Այդպէս են եղել բոլոր ծանուցումները ամեն տեղ՝ թէ Թիֆլիսում և թէ ամբողջ թեմում: Ընտրող ժողովուրդը հրաւիրվել է ամեն տեղ ընտրելու պատգամաւորներ, տալով նրանց լիազօրութիւն ընտրելու Ներսիսեան դպրոցի համար հոգաբարձուներ և թեմական խորհրդի համար անդամներ: Եւ միայն այդ լիազօրութիւնն է տրված ընտրված պատգամաւորներին:

Սակայն ընտրութիւնների ընթացքում ստացվում են Էջմիածնից թեմական ժողովների համար հրատարակված ժամանակաւոր կանոնները, հաստատված Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսից: Այդ կանոնները աւելի լայն իրաւունքներ, աւելի մեծ լիազօրութիւններ են յատկացնում պատգամաւորներին. նրանք պատուիրում են ծխական ժողովներին՝ ընտրելու պատգամաւորներ, լիազօրութիւն տալով նրանց ընտրելու ոչ թէ միայն Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուներ և թեմական խորհրդի անդամներ, այլ և ընտրելու առաջնորդ, վարելու թեմի բոլոր ծխական-եկեղեցական-դպրոցական և կալուածական գործերը, քննելու և դատելու առաջնորդի և ծխական հոգաբարձութիւնների միջև ծագած վէճերը և այլն, և այլն—լիազօրութիւններ, որոնք չեն տրված այժմ ընտրված պատգամաւորներին, որովհետև այդ ժամանակ դեռ հրատարակված չէին նոր կանոնները:

Ի հարկէ, Էջմիածինը, քանի որ շուտով պէտք է հրատարակէր նոր կանոնադրութիւն, պարտաւոր էր զգուշացնել առաջնորդներին՝ դեռ չը նշանակել ընտրութիւններ մինչև նոր կանոնադրութեան ստացումը. իսկ առաջնորդը հէնց որ ստացաւ նոր կանոնադրութիւնը, պէտք է դադարեցնէր ընտրութիւնները և նշանակէր պատգամաւորների նոր ընտրութիւններ նոր կանոնադրութեան համաձայն:

Իսկ եթէ նոր ընտրութիւններ չը կատարվեն և արդէն ընտրված պատգամաւորները կազմեն թեմական ժողով, պարզ է, որ նրանք, թէ իրաւաբանական և թէ բարոյական տեսակէտով, իրաւունք չունեն սեփականեցնելու իրանց լիազօրութիւններ, որ նրանց չէ տուել ընտրող ժողովուրդը, այլ նրանք պէտք է բաւականանան միայն Ներսիսեան դպրոցի հոգաբարձուների և թեմական խորհրդի անդամների ընտրութեամբ:

Խնդիրը լոկ սկզբունքի, իրաւունքի և իրաւաբանական ձեռնհասութեան խնդիր է: Ամեն մի հաւատարմատար պարտաւոր է գործել այն լիազօրութիւնների սահմաններում, որոնք տրված են նրան. ոչ աւելի, ոչ պակաս:

Էջմիածինը, մեր կարծիքով, աւելի նպատակայարմար վարված կը լինէր, եթէ առաջուց ծանօթացրած լինէր հայ ժողովրդին նոր հրահանգի հետ և ապա տար նրան ի գործադրութիւն, միաժամանակ ամեն տեղ:

Հարցը սկզբունքային է:

Հ. Առաքելեան

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վարշավա, 4 յունիսի

Գրոդիսկ կայարանում ռումբ նետվեց գէնդառմային պահակախմբի հրամանատար կապիտան Ալէքսանդրովի վրա, որ անցնում էր հինգ պահակների հետ, որոնցից չորսը ծանր վիրաւորվեցին: Մինն արդէն վախճանվեց: Ալէքսանդրովը վիրաւորվեց թեթև կերպով: Բացի դրանից՝ ռմբաձիգը կրակեց և վէրք հասցրեց նրան: Չարագործը վիրաւորվեց ծանր կերպով և ձերբակալվեց: Մահափորձը կապում են Բաղոմում գնդապետ Վօնսեացկին սպանելու հետ: (Հ. Գ.)

Բաղոմ, 4 յունիսի

Երէկ ց. ժ. 2-ին իր առանձնասենեակում իր գործակալի ձեռքով սպանվեց ժանդարմական վարչութեան պետ գնդապետ Վօնսեացկին: Մարդասպանը և նրա ընկերակիցը տեղնուտեղը անձնասպան եղան: (Հ. Գ.)

Մօսկվա, 4 յունիսի

Քաղաքային վարչութիւնը մի անյայտ անձից նուէր ստացաւ 225,000 ռուբլի Շանեավսկու անուան քաղաքային ժողովրդական համալսարան կառուցանելու համար: (Հ. Գ.)

Հռոմ, 4 յունիսի

Պրիլուկովը, Տարնօվսկայան և Նաումօվը վճռաբեկ բողոքագիր ներկայացրին Վենետիկի դատարանի վճռի դէմ: Բողոքագիրը կը քննվի յուլիս ամսում: (Հ. Գ.)

Խիվա, 4 յունիսի

Սէիդ-Մահմէդ-Ռահիմ - Բահադուրխանի առողջութիւնը լուրջ երկիւղ է ազդում: Աստիճանաբար զարգանում է ուղեղի կաթուածը: (Հ. Գ.)

Նիւ-Եօրկ, 4 յունիսի

Մի անյայտ մարդ, ըստ երևոյթին հոգեկան հիւանդ, ներս ծլկվեց նախագահ Տաֆտի առանձնասենեակը Սպիտակ տանը: Նրան կալանաւորեցին և գտան նրա մօտ ատրճանակ: (Հ. Գ.)

Վիէննա, 4 յունիսի

Պատգամաւորների պալատ: Լեհերը և ուկրայնացիները երեք հարցապնդում ներկայացրին լրագրական այն տեղեկութիւնների առիթով, որոնց մէջ խօսվում է ուկրանոֆիլ ագիտացիայի և Լվօվի գերմանական հիւպատոսի կողմից ուկրայնացիներին դրամական օգնութիւն տալու մասին: (Հ. Գ.)

Լօնդօն, 4 յունիսի

Ասկվիտը և լօրդ-կանցլէրը երէկ խորհրդակցեցին Բալֆուրի և Լենսդօունի հետ համայնքների պալատում:

Մամուլի ասօցիացիայի տեղեկութիւնների համաձայն գալիք շաբաթում գումարվելու է երկու կուսակցութիւնների պաշտօնական կօնֆերէնցիա՝ սահմանադրական ճգնաժամի հարցի մասին խորհրդակցելու: (Հ. Գ.)

Աթէնք, 4 յունիսի

Եկաւ Թագուհը և սրտագին ընդունվեց հոծ ժողովրդից: (Հ. Գ.)

Բուխարեստ, 4 յունիսի

Թագուհին հիւանդացաւ կոյր աղիքի հիւանդութեամբ թեթև ձևով: (Հ. Գ.)

Ինդիանօպօլ, 4 յունիսի

Օդագնաց Բրուկէնսը Րայտի աէրօպլանով հասաւ 5000 ֆուտ բարձրութեան, սահմանելով աշխարհային նոր ռեկօրդ: (Հ. Գ.)

Պ ե տ ե ր բ ու ր գ.—Ստոլիպինը Պետական Դումային ներկայացրեց մի օրինագիծ Լեհաստանի քաղաքային կանօնադրութեան մասին:

Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր Շվարցը վաղաժամ գտաւ Խարկովում ժողովրդական համալսարանի բացումը: («Б.»)

Վ ա ր շ ա վ ա.—Սենատոր Նէյդգարտը լօմբարդի գործավարութեան մէջ մեծ զեղծումներ երևան հանեց: («Б.»)

Կ ի և վ.—Վերջին օրերս Կիևվի նահանգի ամարանոցներում ապրող հրէաների վրա կատարվում են շուրջկալներ: Շատերին էտապով աքսորում են: («Б.»)

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Թաւրիզ, 4 յունիսի

Ոգելից խմիչքների վրա ակցիզ նշանակելու հողի վրա, որ վերաբերում է միայն պարսկահպատակներին, տեղի ունեցաւ հետևեալը. ոստիկանական ֆէդայիները կամենում էին կալանաւորել մի թիւրքահպատակ հայի՝ օղին առանց բանդերօլի վաճառելուն համար. դուրս պրծնելով ոստիկանների ձեռքից, կըրպակատէրը ատրճանակից թեթև կերպով վիրաւորեց նրանցից մինին և 2 ուրիշ մարդու և թաքնվեց ռուսական գեներալ-հիւպատոսարանում: Տրակոցին դուրս վազեց ռուսահպատակ մի

հայ և բողոքեց օտարազգիներին ձեռք տալու դէմ. ոստիկանները հրացանների կոթերի հարուածներով գլորեցին նրան գետին։ Ռուսաց գեներալ-հիւպատոսի պահանջմամբ հային՝ անըզգայ դրութեամբ՝ տարան գեներալ-հիւպատոսարան։ Բժիշկները ծեծուածի դրութիւնը գտան չափազանց ծանր։ Քննութիւն է կատարւում։ (Հ. Գ.)

ԹՈՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

Կ. Պոլիս, 4 մայիսի

Պատգամաւորների պալատ։ Զինուորական մինիստր Մահմուդ-Շեվքէթը խնդրում է միաձայն ընդունել զինուորական մինիստրութեան բիւջէն և դրանով ապացուցանել իրանց հայրենասիրութիւնը։ Նախազգուշացնում է, որ ուժեղ զօրքը նոր զոհաբերութիւններ է պահանջում, ուստի և 274,000 զինուորների պահպանութեան համար որոշուած 9,600,000 թիւրքական ֆունտից անկախ, անհրաժեշտ է յատկացնել կրկին 480,000 ֆունտ արտակարգ ծախքերի և վերազինման համար։ «Թիւրքիան պէտք է ուժեղ լինի»—եզրափակում է մինիստրը։ Բիւջէն ընդունվեց։ (Հ. Գ)

Սոֆիա, 4 յունիսի

Թիւրքաց գահաժառանգի՝ մայրաքաղաքում մնալու ժամանակաշրջանում նրան մի ուղերձ մատուցվեց ալբանական գաղութի կողմից, որ հաւատացնում է, որ եթէ հալածանքներին վերջ դրվեն, այն ժամանակ կարգ ու կանոնը կը վերականգնվի երկրում, որ միշտ էլ հաւատարիմ է եղել գահին և սահմանադրութեան։ (Հ. Գ.)

Սալոնիկ, 4 յունիսի

Յունական 30 հոգուց բաղկացած մի հրոսակախումբ յոյն օֆիցէրի հրամանատարութեամբ անցաւ սահմանը Էլասոնի մօտ։ Ուղարկվեց մի վաշտ՝ հալածելու համար։

Յունական սահմանագլխից հաղորդում են, որ Տիրնավօսում զօրքեր են կենտրոնանում և ցոյցեր են տեղի ունենում յօգուտ Թիւրքիայի հետ պատերազմելու։ (Հ. Գ.)

Կ. Պոլիս.—Սալիհ-բէյի սպանութիւնը դառնում է քաղաքական խոշոր դէպք։ Վերագրում են «Մ. և Ա.» կուսակցութեան։ «Թանինը» պահանջում է խիստ քննութիւն։ («Բ.»)

ՊՈԼՍԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Կ. Պոլիս, 26 մայիս

Ալբանական լուրերը մեղմացան. Շէվքէթ փաշա յաղթական քալեց ամեն կէտերու վրայ. երևոյթին նայելով, ապստամբական կրակը, շատ չանցած, կիջնէ։ Բայց թէ պիտի հանգի յաւիտեան, ատ է որ տարակուսելի է։ Ալբանիան կըսէ, թէ սահմանադրական Թիւրքիան խափանարար է իր ազատ զարգացման, նոր անունով հին բռնապետութիւն մըն է. երթևեկութեան միջոցները տակաւին նահապետական դրութեան մէջ են, մշակական դիւրութիւններ չկան, առևտուրը նախկին ձևով է, դպրոցներ չկան։ Այս պահանջումներուն առջև երբ պետութիւնը, իբրև բարեկարգութեան նորագոյն միջոց, կելլէ տուրքեր պահանջելու, զէնքերը ժողվելու, բնականաբար պիտի բաղխէր խոչընդոտներու։

Խաղաղութիւնը, որ պիտի գայ զինական յաղթութիւններէ ետքը, պիտի ընձեռէ իսկապէս խաղաղութեան օրեր, եթէ ոչ պիտի խմորէ գաղտնապէս յաջորդական նոր ապստամբութիւններ, աւելի բուռն, աւելի կատարելագործուած ծրագիրներով։ Այդ պարագան կախում պիտի ունենայ մեր «սահմանադրական» կառավարութեան հետևելիք ուղղութիւնէն։

Հակկը փաշա կը խոստանայ պարլամենտի 3-րդ շրջանին բերել այնպիսի ծրագիր մը, որով կարելի պիտի ըլլայ մեր հողային հարցը եթէ ոչ բոլորովին լուծել, գոնէ լուծումի մերձեցնել։ Միևնոյն ատեն չի խորհիր, որ այդ ձգձգման շրջանի մէջ ինչե՜ր պիտի ապրին հազարաւորներ։ Իսլամ գաղթականներու համար երկրին մէջ տեղեր կորոշուին, երկրին ելևմուտքին մէջ գումարները կը նշանակուին, խոստումներ կը տրուին լաւ օրեր պատրաստելու, իսկ սակուն արտասահմանէ դարձող քրիստոնեայ մէկ տարրին, որ զաւակն է երկրին, դըժուարութիւններ կը հանուին, անցագրի ծախքեր կը պահանջուին, իր արդէն ունեցած հողին ու տեղին վրայ կը զլացուին անոր ունեցած իրաւունքները։

Ճիշդ է որ հարցը կարծուածին պէս ալ պարզ չէ։ Կառավարութեան նախորդ դրութիւնը, մէկ կողմէ հայերուն արտագաղթը դիւրացուցած ատեն, միևնոյն ատեն դիւրութիւններ տուած է տեղացի քիւրդ տարրերուն՝ թեթև գիներով և շատ անգամ բռնական միջոցներով տիրանալու հայերու հողին, տանը և ունեցած ուրիշ սեփականութեանցը։ Անկէ ի վեր տարիներ անցած են, թիւրքը, քիւրդը, իբրև օրինաւոր սեփականատէր, մտած են հայերու ունեցած բոլոր սեփականութեանցը մէջ ու շինած են անոնց մէջ երջանկութիւն մը, տարիներով բնակած անոնց վրայ։ Այսօր, երկրին կառավարական ձևը փոխուած թէ ոչ, դըժուար պիտի ըլլայ ըսել թէ՝ «ելէք այդ տեղերէն, որոնց ժառանգորդը եղած էիք Համիդի օրով, որովհետև դարձած են անոնց իսկական տէրերը»։ Թիւրքը, քիւրդը, վրդովուած անշուշտ, այսօր մեզի կը ցուցնեն պետական թուղթեր և կը կրթնին անոնց վրայ իրենց ժառանգութեան իրաւունքները պաշտպանելու։ Կառավարութեան կը մնայ հիմա նախկին և նոր տէրերու միջև գտնել միջին կէտեր, մէկուն յափշտակուած, միւսին ժառանգած իրաւունքները ճշդելու։

Դժուարութեանց մեծագոյնն է քիչ մը վարանում, ձգձգում դանդաղին, գոնէ մինչև ժամանակ մը կիսակամութիւնը, երբ հարցը քրիստոնեայ տարրի մը հետ է. տակաւին մեծ գործ կը տեսնէ երկրին հարցերուն մէջ կրօնական ըմբռնումը. քիչ մըն ալ անվստահութիւն, սին ենթադրութիւններ մեծ տեղ կը բռնեն պետական միտքերու մէջ. և առոնցմով կը ստեղծուի ձգձգմութիւն մը։

Այնուամենայնիւ, աչքի առջև ունենալով իսկ այդ ամենը, մենք պէտք է յոյս ունենանք, որ ժամանակը պիտի օգնէ աստիճանաբար, նոր ըմբռնումներ, նոր դրութիւններ, նոր դիւրութիւններ անոր հետ պիտի գան։

Կրետական հարցը բաւական տակ է Թիւրք մամուլին մէջ. «Թանին» պարզօրէն կոչում ըրաւ զինական ուժով հարցը լուծել։ Շրջակայ գաւառներէն կը հասնին միտինգներու լուրեր, որոնցմով պարտաւորութեան ջերմ փափագներ կուգան։ «Jeune-Turc», ֆրանսերէն Թիւրք թերթը, դատապարտելի կը գտնէ եւրոպական դիւանագիտութեան վարանումները, որ մէկ կողմէ կրետացիներուն յոյսեր տուած է և միւս կողմէ խոստումներ ըրած է Թիւրքերուն վեհապետական իրաւունքները անվթար պահելու կղզիին վրայ։ Կըսէ թէ Թիւրքիան կրնայ մէջ մտնել և դիւրին ճամբայ մը բանալ այդ վարանքներուն մէջ. կրնայ խաղաղեցնել կղզին, կրնայ զարգացնել, միայն թէ թոյլ տրուի իրեն ներս մտնել։

Ու ինկք չունեցաւ մեր հայրենասէր «Jeune-Turc»-ը խորհելու, որ, այդ գիտողութիւնները կարդացուելէ ետքը, իւրաքանչիւր ոք լռելեայն պիտի ըսէր, թէ՝ «շատ լաւ, եթէ այդպէս ընդունակ էք խաղաղութեան, այդքան կտրական էք ձեր միջոցներուն մէջ, ծեր է, ինչո՞ւ չէք խաղաղեցներ ասիական գաւառները, ինչո՞ւ Ալբանիան բարձրացուցած է ապստամբութեան դրօշակը, ինչո՞ւ քիւրդ աւազակապետները զաւակնին կը սրեն. ինչ կուզէ Եմէնը, ինչո՞ւ զէնքերը վար չի դներ»։

Ինչ որ է, ճաշակ մը տալու համար «Jeune-Turc»-ի ոճին և մտածումին, կը թարգմանեմ քանի մը տող։ «Հազար անգամ տրուած և կրկնուած խոստումներ, թէ մեծ պետութիւնները պիտի պահպանեն մեր ամէնէն դրական իրաւունքները, նշանակելի համակրանքները, որ ամբողջ Եւրոպան ցոյց տուաւ վերջերս մեր սիրելի սահմանադրութեանը մասին, վերջապէս մեր կառավարութեան շարունակական դիմումները կը յուսադրէին մեզ տեսնել անյապաղ լուծումը կրետական հարցին այնպէս, որ կատարեալ բաւարարութիւն տար մեզի։ Տակաւին կը սպասենք, բայց սպառած է ալ մեր համբերութիւնը։ Ոչ, օսմանցիները ալ չեն հանդուրժեր նուաստութեան։ Թող պետութիւնները ըսեն մեզի անպատրաստ, թէ իրենք անկարող են լուծելու կրետական այդ հարցը, թող խոստովանին, թէ անկարող են խօսք հասկցնելու ափ մը բռնկած մարդոց, թող մեզի դարձնեն մեր աւանդը՝ շատ գէշ պահուած մինչև այսօր, և մենք պիտի կրնանք կարգի բերել կղզին, յարգել տալ մեր վեհապետութիւնը։ Կրետէ չպիտի երթանք՝ անպարտ արիւններ թափելու, ոչ ալ քաղաքներ և գիւղեր քանդելու, այլ խաղաղեցնելու ժողովուրդ մը, որ չափէն աւելի երես առած է Եւրոպայէն, և անոր ցուցնելու ընկերական բարօրութեան իսկական ճամբան, որ դիտմամբ թաքցուած է անոր առջև։ Զսպել վարանինը յարձակելու ոճրագործներուն դէմ, որոնք պիտի համարձակէին չճանչել մայր-հայրենիքին՝ կղզիին վրայ ունեցած իրաւունքները. այդ ժողովուրդը, զոր մեքենայութիւնները այնքան տկարացուցած են և այնքան գժբաղդ թողած, աշխատասէր կընենք, ընդունակ ամեն զարգացման և կատարելութեան»։

Շատ ցանկալի էր որ ծիծաղելի չըլլային այդ տողերը։

Շահէն

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՃԱՀԻՃԸ ՇԱՐԺՎԵՑ

Ճահիճը շարժվեց և վայնասունը, լաց ու կոծը փրթաւ բլոկի բանակից։ Աշխարհի վերջն է հասել. կատարվել է մի մեծ ոճիր. երկրագունդը և երկնագունդը փլչելու վրա են և ապիրատ, ոճրագործ հայութիւնը լուռ հանդիսատես է. Նա չէ շարժվում, նա վայնասուն չէ բարձրացնում և անտես է առնում «Հօրիզօնի» արտասուքը, նա ոտքի չէ կանգնում պաշտպանելու նրան հրոսակային արշաւանքներից, ապաշկութիւններից։

Բայց ի՞նչ է պատահել։

Այդ ինչպէս եղաւ, որ Հալլէյի գիսաւորի յարձակումից չը փլչեց երկիրը, այժմ է փլչում և իր ծանրութեան տակով անում մայլապատ «Հօրիզօնը»։

Ընթերցող, այո, պատահել է մի մեծ աղէտ... բայց Թաշնակական հօրիզօնականների համար... Յովնանեան օրիորդական դպրոցի հոգաբարձութիւնը, գտնելով որ Տիգրան Ռաշմաճեանը, որին Թաշնակականները կաշորցել էին ընտրել տալ տեսուչ, չունի մի միջնակարգ դպրոց ղեկավարելու համար օրէնքով և դպրոցի հիմնագրի կտակով պահանջված կրթական ցենզը, չունի այն յատկութիւնները, որոնք պահանջվում են օրիորդական մի դպրոցի տեսչի համար, տեսնելով որ նրա պաշտօնի պայմանաժամը վերջացել է, քանի որ հրաւիրված և հաստատված է միայն մի տարով, կաթողիկոսական կոնդակով, համաձայն առաջարկութեան հոգաբարձութեան, խնդրել է նրան ազատ համարել իրան։

Եւ այն հոգաբարձութեանը, որ կամենում է բարեխղճօրէն կատարել իր պաշտօնը, կամենում է տալ դպրոցին մի հեղինակաւոր, ցենզաւոր ղեկավար, որ աւարտել է իր բարձր ուսումը ռուսական համալսարանում՝ ասում են. «Ոչ, դու իրաւունք չունես, մի անգամ աչողվել է մտնել այստեղ,—Թէկուզ անձեռնհաս, Թէկուզ անցենզաւոր, Թէկուզ համբակ, Թէկուզ նոյսիրտ,—էլ չենք ուզում դուրս գալ, և մենք բոյկոտ կը հրատարակենք, մենք թոյլ չենք տայ ոչ ոքին ուսուցիչ դառնալ»։

Եւ որ ծիծաղելին է, այդպէս ցինիկաբար խօսում և գրում են այն մարդիկ, որոնք 4 տարի առաջ չը խղճահարվեցին, չամաչեցին ուսումնական տարվայ հէնց սկզբին, երբ տեսուչ և ուսուցչական խումբ նոր էին ընտրված, արձակել, փողոց նետել, առանց որևէ պատճառի, միայն նրա համար, որ այդ տեսուչը և ուսուցչական խումբը իրանց երդուեալ կողմնակիցներ չէին, իրանց «մարդիկ» չէին։ Եւ ոչ հասարակութեան բուռն բողոքը, ոչ հեղինակաւոր փաստաբանների կարծիքը, ոչ հիմնադրի կտակը, ոչ մարդկային խիղճը չը կանգնեցրին այդ զօշիական վարմունքը, նոյնիսկ ծերունի կաթողիկոսի վրա բռնութիւն գործ դրվեց, նրա տուած կոնդակը նրա աչքի առաջ պատառվեց և նրան ստիպեցին նորը գրել։ Այդ [illegible] ներոս-հոգաբարձները նոյնիսկ դպրոցը ենթարկեցին նիւթական վնասի (չէ որ փողը իրանց գրպանից չէին վճարում), առաջարկեցին Լևոն Սարգսեանցին ստանալ ամբողջ տարվայ ռոճիկը, միայն թէ հեռանայ դպրոցից, որ իրանց մարդկին բերեն և նրան ռոճիկ տան։ Ինչո՞ւ այն ժամանակ մոռացել էիք, որ աշխարհումս կայ խիղճ, պատիւ, արդարութիւն, և այսօր էք յիշում։

Եւ մի՞թէ ներկայ հոգաբարձութեան ամբողջ քայլը որևէ հեռաւոր նմանութիւն ունի նախորդ հոգաբարձութեան արածի հետ։ Եթէ ներկայ հոգաբարձութիւնը նախորդի պէս վարվէր, պէտք է մտած օրից դուրս վռնդէր ամենքին՝ տալով նրանց ռոճիկները և իր մարդկանց բերէր։ Բայց նա, քաջ զգալով իր բարոյական պարտականութիւնը, երբէք այդպէս չը վարվեց և չի վարվի։ Նա սկսեց քննել, և երբ եկաւ այն եզրակացութեան, որ տեսուչը իր տեղումն չէ, հէնց Թէկուզ միայն այն պատճառով, որ չունի օրինաւոր կրթական ցենզ, չը գիտէ ռուսերէն, որ Յովնանեան դպրոցը կարող է իր տուած փողերով ձեռնհաս և ցենզաւոր կամ համալսարանական տեսուչ և ուսուցիչներ ունենալ, նա, միայն այդ սկզբունքով ղեկավարվելով, ազատ է համարել տեսչին, մանաւանդ որ նրա ժամանակամիջոցը լրացել է։ Եւ ոչ մի կասկած չը կայ, որ ուսուցչական խմբի կարող և ձեռնհաս ոյժերը նորից կը հրաւիրվեն և վերջապէս Յովնանեան դպրոցը կունենայ մի մանկավարժական մարմին, կանգնած իր կոչման բարձրութեան վրա, որ տարված չի լինի մասնաւոր անարգ շահերով, որ կուսուցանէ սաներին միայն գիտութիւն, իսկական պատմութիւն և իսկական գրականութեան պատմութիւն և Յովնանեան դպրոցն աւարտող աշակերտուհիները կունենան հարկաւոր պաշար ուսման և հայագիտութեան։

Սպառնալիքները, որ արդէն սկսվել են «Հօրիզօն» էջերից, երբէք յետ չեն կասեցնի հոգաբարձութեանը իր բռնած ընթացքից, որի նպատակը միայն դպրոցի շահն է, դպրոցը մաքրել է զանազան ասպետների շահատակութիւններից։ Իրաւունքը, խիղճը, արդարութիւնը և դպրոցի վեհ շահերի պաշտպանութեան գիտակցութիւնը՝ հոգաբարձութեան կողմն է. Նրա կողմն է և ամբողջ առողջամիտ, ինտելիգենտ, շիտակ հասարակութիւնը։ Եթէ այդ ճշմարտութեան դէմ հանդէս գայ նոյնիսկ բանաստեղծ Յ. Թումանեանը, նրա ջանքը կը ջախջախվի, որովհետև ամենամեծ ոճիրը, որ գործում է գրողը, դա ճշմարտութեան ուրացումն է և դաւաճանումը։ Ուր էր Յ. Թումանեանը, երբ նախորդ Թաշնակական հոգաբարձութիւնը Լ. Սարգսեանի և խմբի հետ այնպէս ստորաքարշ վարվեց։

Բաւական է. հոգաբարձութիւնը վեհանձնութեամբ տարաւ, երբ դուք, Թաշնակականներդ, սպառնալիքներով, ձեր գօչիների ձեռքով, ստիպեցիք Գրիգոր Բալասանեանին հրաժարվել նոյնիսկ ժամանակաւոր քարտուղարի պաշտօնից։ Բայց այժմ ձեր բոլոր սպառնալիքներին և բոյկոտներին նա կը պատասխանէ միայն արհամարհանքով և անշեղ կընթանայ իր շաւղով։

Մողնու ծխական

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԳԱՒԱՌԻՑ

Նոր-Բայազէտ, 29 մայիսի

Անցեալներում տեղիս բժիշկ Զ. Զաքարեան դրաւոր զեկուցում էր ներկայացրել քաղ. վարչութեան՝ մսի առուծախսի առիթով մեր քաղաքում։ Նրա զեկուցումը, որ գրված էր դումայի հերթական հարցերում, մի արդար բողոք էր մսավաճառութեան դէմ։ Բժիշկը մանրամասն նկարագրում է, թէ ինչպէս մեր մսագործները չաղ և բուզլի մսի կտորները պահելով իրանց «դախլի» տակը՝ տալիս են իրանց «բարեկամներին» կամ «իրաւատէր-զօրաւորներին», իսկ միւսներին (թոյլերին) տալիս են փչացած, լղար, չոր-ջիլային մասերը։ Բացի դա նա ցոյց է տալիս և այն, որ երբ սպանդանոցից միսը կողովներով կրում են (մեզանում միսը կրում են էշերի վրա բարձած), ճանապարհին այս և այն կողմից վրա են թափվում գնողները և ամեն ոք իր համար մի լաւ կտոր փախցնում է ու բերում մսախանութում կշռում, իսկ մնացեալ անպէտք մասերը կախ են տալիս կէռերի վրա և ծախում ժողովրդի խեղճ դասակարգին նոյն գնով, ինչ գնով որ ծախում են չաղլիկ մասերը։ Ուրիշ խօսքով, լաւ և պարարտ (առաջին տեսակի) մսային մասերը գնում են ուժեղները կամ իրաւատէր մարդիկ, իսկ միւս ոսկրային և չոր-ջիլային տեղերը (երկրորդ տեսակի) տանում են աւելի խեղճերը միևնոյն սակագնով, որը համեմատած առաջին տեսակի հետ 2—3 կոպ. պակաս արժէ։ Հապա առուծախսի այն խայտառակ ձևը, որ տեղի ունի մսախանութում։ Այդտեղ արդէն խուժանը լցված, վայրենի աղմուկով և հրմշտկելով խլխլում է միսը մէկ մէկու ձեռքից... Դեռ չենք խօսում այն

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Ր Ա Կ Ա Ն

ՆԱՅԻՄ-ԲԷՅԻ ՆԱՄԱԿԸ ՆԱԶԻՄ ԷՖԷՆԴԻԻՆ

(Ահմեդ Հիքմեթից)

Թանգագին Նազիմ.

Երկամեայ լռութիւնից յետոյ գրած նամակդ ստիպեց ինձ մտածմունքի մէջ ընկնել։ Գիտենալով քո բնաւորութիւնը, ես հասկանում եմ՝ թէ որքան տանջանք է պատճառել քեզ քո և կնոջդ միջև եղած անհամերաշխութիւնը։ Դու կարծում էիր, թէ կրթութիւնը ամեն նախապաշարմունքներ կարող է փարատել և, արտասահմանում, աւարտելով համալսարանը, դու ուզեցիր հէնց այնտեղ էլ ստեղծել քեզ համար ընտանեկան օջախ, միացնելով քո կեանքը օտարականուհու հետ։ Դու իտալուհու հետ ամուսնացար, որը քեզ թւում էր՝ թէ լիովին համապատասխանում է քո ճաշակին։ Որքան գիտեմ, ամուսնութեանդ առաջին շրջանում բաղդաւոր էիր. ի հարկէ, գլխաւոր դեր այստեղ խաղում էր զուտ ֆիզիկական կիրքը։ Ձեր կեանքի վտակը հանդարտ թաւալում էր իր ջրերը։ Սակայն հէնց որ առաջին երեխան ծնվեց՝ ամեն բան մի անգամից փոխվեց. այն, ինչ որ աւելի սերտ կերպով պիտի կապէր ձեզ, մշտական տարաձայնութեան առիթ եղաւ։ Երեխաներիդ հետ խաղալիս՝ դու աշխատում էիր զարգացնել նրանց հոգու մէջ թիւրքական զգայնութիւն և մտքերի մէջ ցանել հայրենասիրութեան առաջին զգացմունքները։ Ցերեկը քո կինը կրթում էր նրանց իտալերէն, արգելելով նրանց մինչև անգամ թիւրքերէն խօսել։ Ճշմարիտ է, չէ՞. քո աղջիկ Լէյլան կամ, ինչպէս անուանում է նրան մայրը, Լիլին՝ այդ մասին անսպասելի կերպով բերանից դուրս թռցրեց։ Դու չը կարողացար սառնութեամբ ու հանդարտ բացատրութիւն խնդրել։ Դու վրդովվեցիր ու բարկացար, մինչև անգամ աղաչեցիր և վերջապէս, յոգնած, լիովին ազատութիւն տուիր քո կնոջը։ Այդ բոլորը դու ինձ պատմում ես խորին դառնութեամբ և շնորհակալ ես ինձ, որ ես կարողացայ ընտրել ինձ համար ընկերուհի իմ շրջանից և իմ դաւանութեան, բայց դու սաստիկ սխալվում ես։ Եթէ քո տարաձայնութիւնը կնոջդ հետ առաջ է եկել ձեր մտաւոր ու բարոյական դէմքերի լիակատար տարբերութիւնից կամ, աւելի ճիշդն ասած, տարբեր ազգութեան պատկանելուց, ինձ իմ կնոջից բաժանել է կրթութեան ու զարգացման խորին զանազանութիւնը։ Լսիր և ինքդ դատիր իմ մտերմական դառն վշտի, իմ բոլոր կեանքի դրամայի մասին։ Եթէ երբևիցէ մեր ծանօթներից մէկը կարդայ այս նամակը, նա կը մեղադրէ մեզ թուլակամութեան և անտարբերութեան մէջ, և նա արդարացի կը լինի։ Դու ինքդ գիտես, թէ որքան երկար ու լուրջ աշխատեցի ես, որ լինեմ կնաբոյժ բժիշկ։ Ես վերադարձայ այստեղ այն յոյսով, որ ըստ կարողութեան և գիտութեան ծառայեմ հայրենիքիս։ Մայրս ցանկացաւ, որ ես ամուսնանամ. նա գտաւ ինձ համար աղջիկ շատ հին տոհմից, բարոյականութեան խիստ սկզբունքներով կրթված։ Մինչև ամուսնանալս ես արդէն ունէի մեծ պրակտիկա և բժշկի անուն էի վայելում։ Հարսանիքից յետոյ առաջին իսկ շաբաթը մի անգամ գիշերով ինձ կանչեցին ծննդականի մօտ։ Տանեցիք պնդում էին, որ ես չը գնամ. վերջապէս նախատինքների ու կշտամբանքների անձրևին հեղեղ վրաս թափելուց յետոյ, երիտասարդ կինս համաձայնեց արձակել ինձ այն պայմանով միայն, որ ես գնամ սպասաւորի ուղեկցութեամբ։ Կառքում արդէն նստած դեռ տեսնում էի ես իմ առաջ ամբողջ ընտանիքիս անհանգիստ, խանդոտութեամբ վառվող աչքերը։ Առաւօտեան դէմ, երբ վերադարձայ, ամբողջ տունը գտայ տանջալի սպասողութեան մէջ. ոչ ոք չէր պառկել։

Մի ուրիշ անգամ այդպիսի դէպքում կինս բացագանչեց.

— Որպիսի անքաղաքավարութիւն է գիշերով անհանգստացնել մարդու, երբ նա հանգիստ է առնում։

Ես պատասխանեցի նրան, թէ չափից դուրս ասական կը լինէր պահանջել նորածին երեխայից, որ նա յարմարվէր բժշկի տրամադրութեան։ Եւ այս անգամ էլ դարձեալ ոչ ոք չէր քնել ամբողջ գիշերը, և ինձ դիմաւորեցին խորին զայրոյթի ու բարկութեան արտայայտութիւններով։ Իզուր կնոջս խնդրում էի ցոյցեր չանել, անկողնում հանգիստ մնալ։ «Այն տեսակ կեանք, երբ մարդը մի կողմ է գնում, իսկ կինը ուրիշ կողմ, լաւ է գուցէ եւրոպացիների համար, բայց ոչ թիւրքերի։ Ահասարակ կինը երբէք չը պէտք է անկողին մտնի առանց իր մարդու»—ահա ամիշտ հաստատված բարձրաբարոյ թիւրք ամուսինների անխախտելի կարծիքը։

Ես աշխատում էի այդ բոլորին պատասխանել կատարեալ սառնասրտութեամբ, բայց իմ խօսքերի մէջ ակամայ թափանցվում էր վիշտը։ Այն օրից խանդը չէր դադարում աւելի տիրապետել կնոջս սրտին։ Նա պահանջում էր ինձանից մանրամասն բացատրութիւն ինձ մօտ բժշկվողների վերաբերմամբ։ Յաճախ, բանալով դուռը, ուղղակի ասում էր՝ թէ բժիշկը տանը չէ։ Այն դրութեան հասաւ, որ վարձատրում էր ծառաներին պացիենտների հետ կոպիտ վարվելու համար։ Շուտով իմ տանեցիք տարօրինակ գտան և մինչև անգամ դիտաւորեալ համարեցին, որ ես ամեն օր լողանում եմ ու ածիլվում։ Բայց առանձնապէս նրանց դէպի ինձ արհամարհանքն էին գրգռում կինաբուժական գրադարանիս իլլիւստրացիաները։ Վերջապէս զոքանչս ուղղակի յայտնեց ինձ, թէ հրեշտակները երբէք չեն ցանկանայ մտնել այն տունը, որտեղ գտնվում են այդ տեսակ անվայել պատկերները։ Մի անգամ երեկոյեան մեր հարևանուհին, կնոջս մօտ ծանօթը, երկունքի ցաւ է զգում։ Ծննդականութիւնը դժուար լինելով, մանկաբարձուհին խնդրում է ուղարկել բժշկի ետևից. պէտք է լինում իմ օգնութեան դիմել։ Սկզբում կինս աղաչում էր ինձ չը գնալ այնտեղ, յետոյ սկսեց բարկանալ, կանչել։ Տեսնելով որ ես ոչ մի ուշադրութիւն չեմ դարձնում նրա վրա, գըրգռման պարակսիզմի հասաւ և ուշաթափ ընկաւ յատակի վրա։ Թողնելով նրան ծնողների խնամքին, ես այնուամենայնիւ շտապեցի այնտեղ, ուր կանչում էր ինձ իմ պարտքը։

Մի ուրիշ անգամ, գալով դժուար վիրաբուժութիւնից, ես սոսկալով տեսայ, որ բոլոր իմ գործիքները կոտրված էին, ստիպված էի ընկերոջս կանչել, որ ինձ փոխարինէ։ Օրէ-օր կորցնում էի հիւանդներիս։ Մի գեղեցիկ երեկոյ էլ իմ աները անառարկելի տոնով յայտարարեց ինձ, թէ նա աջողեցրել է ինձ համար նշանակվել քաղաքային առողջապահական խորհրդի անդամ։ Ես գիտէի, որ դրանով փչացնում եմ, ինչպէս բժիշկ, իմ ամբողջ ապագաս, բայց համաձայնեցի, չը կամենալով վերջնականապէս ընտանիքիս հետ կապերս խզել։ Բժշկական զբաղմունքներս փոքր առ փոքր ուշաթող արի և ահա մի հասարակ պաշտօնեայի դերին եմ հասել։ Բայց հաւատա ինձ, թանգագին Նազիմ, որ ես բացառութիւն չեմ կազմում այս դէպքում։ Լսիր իմ մի քանի ընկերների դառն խոստովանանքը։ Ահա երիտասարդ պատկերանկարչի պատմած եղելութիւնը.

— «Իմ տաղանդը, — ասում է նա,— և իմ վրձինը ազատ էին մինչև ամուսնանալս. ես վաստակում էի ապրուստ, և իմ արուեստը բաղդաւորեցնում էր ինձ։ Մեր հարսանիքից յետոյ իմ առաջին աշխատութիւնը, ի հարկէ, կնոջս պատկերն էր։ Ես ոչ միայն չը կարողացայ պատկերահանդէս ուղարկել այն, այլև իրաւունք չունէի ցոյց տալ ծանօթներիս, և իմ ընտիր աշխատութիւններից մէկը մութ անկիւնում պահված մնաց։ Որպէսզի շարունակեմ պարապմունքներս, ես ուզում էի կնոջ մօդել ունենալ, բայց կինս վճռականապէս դրա դէմ կանգնեց։ Բիչ-բիչ սիրած գեղարուեստս ուշաթող արի. իմ վրձինը, իմ ներկերը և իմ պալիտրան՝ այդ բոլորը հիմա փոշու մէջ են ընկած»։

Եւ ահա լսիր թէ ինչ է պատմում տխուր ժպիտը շրթունքներին մի ընկեր բանաստեղծ.

«Ամուսնութիւնից յետոյ ես նոր եռանդով ուզում էի գրել և տպագրել իմ աշխատութիւնները, բայց ամեն մի սօնետի առիթով ես ստիպված էի բացատրութիւն տալ կնոջս։ Ես փորձեցի գրել վէպ ու նորավէպ, բայց նոյն պատմութիւնը կրկնվեց. չը վերջացան վէճերն ու ցոյցերը։ Մտաւոր կատարեալ

մասին, որ մնզանում վաղ առաւօտեան (4—5 ժամին) արդէն միսը ծախած և վերջացրած են · լինում, երբ ժողովրդի մեծամասնութիւնը դեռ քնած է, շատերը նոյնիսկ սպանդանոց վազելով իրանց համար միս չաղ կտորները ջոկում բերում են։ Այն ինչ՝ ժամը 7-ին այլևս ոչ մի փունտ միս չի ճարվի վաճառանոցում, ուստի շատերը, որոնք մի քիչ ուշ են բազար գալիս, մնում են առանց մսի։

Այդ բոլոր անկարգութիւնները ի նկատի առնելով, բժիշկ Զաքարեան հրաւիրում է քաղաքային վարչութեան՝ կարգ մտցնել մսավաճառութեան մէջ, այն է, միսը մորթել և ամբողջապէս բերել խանութ ու կախ տալ կեռերի և սիւների վրա նախապէս կնքելով կտորները անասնաբոյժի հսկողութեամբ և տեսակների բաժանելով՝ ծախել ժողովրդի վրա իր իսկական սակագնով և ոչ թէ լաւը վատի տեղ ծախել և ընդհակառակն, հետևապէս ժողովուրդը ազատել մսավաճառութեան ծանր կօշմարից և հեռու կացուցանել մսավաճառների քմահաճոյքից…

Քաղաքային վարչութիւնը, քննելով այդ ուշադրութեան արժանի խնդիրը, եկաւ այն եզրակացութեան, որ թէև սկզբունքով մօտ է այդ հարցը իր սրտին, բայց որովհետև դա կապված է նիւթականի հետ, որ կարող է նորանոր ծախքեր պահանջել քաղաքից (բժշկի հսկողութեան վարձ, կնիք, միս կրելու՝ ցինկով պատած սրկղներ և այլն), որը այդ առարկայի վերաբերմամբ բիւջէ չունի, այդ պատճառով որոշեց առ այժմ այդ խնդիրը թողնել առկախ։

Եւ չը նայած, որ քանի քանի անգամ քաղ. վարչութիւնը իր մասնաժողովների հսկողութիւն է նշանակել և պատուիրել մսագործներին (շատերին մինչև իսկ տուգանել), որ միսը մորթեն ոչ շուտ քան ժամը 7-ը առաւօտեան և սակագնից աւելով չը ծախեն, բայց մսագործների «հախից չէ կարող գալ»… նրանք իրանց արածը արել են և դեռ ամեն չափից անցել… Հէնց այդ է պատճառը, որ մսի առուծախսը կանոնաւորելը, նրան՝ իբրև ամենաանհրաժեշտ կենսական մթերքի՝ ժողովրդին բաւականաչափ մատակարարելը, չաղ և լաւ միս ձեռք բերելը՝ քաղ. վարչութեան համար մի գորդեան հանգոյց է դառել… Դեռ մի կողմ թողած այն, որ երբ վարչութիւնը սակագին է նշանակում 8 կ. փունտը, միսը ծախվում է 9 կ., իսկ երբ 9 կ. է նշանակվում՝ 10-ով են վաճառում։ Եւ այդ գինը հէնց առաջինը իրանք քաղ. վարչ. անդամներն են տալիս, էլ ուր մնաց հասարակ դասը, և այդ այն պատճառով, որ եթէ մսավաճառի քէֆին դիպչեն, միւս օրը միս չեն տեսնի բազարում, այլ բոլոր մսագործները՝ խօսք մէկ արած՝ ոչ մի տաւար չեն մորթի… Ե՞րբ արդեօք և ի՞նչ կերպ կարելի է մսավաճառութիւնը մի որոշ կարգի տակ դնել, որը ահագին մաքեր է զբաղեցնում մեզանում, յատկապէս այն պարզ պատճառով, որ մեր գաւառն է գլխաւորապէս մսացուներ արտադրում, իսկ մեր քաղաքը յաճախ միս չունի։ Գ. Սինանեան

—

Շուշի, 30 մայիսի

Այսօր հողին յանձնեցինք բժիշկ. Մովսէս-բէգ Աթաբէգեանցին։

Հանգուցեալը ի բնէ խոնարհ, համեստ և ազնիւ բնաւորութեան տէր լինելով՝ իր ստացած մասնագիտութեան մէջ այնքան առաջադիմութիւն էր ցոյց տուել, որ բժշկական շրջանում համարվում էր իրաւամբ Կովկասի առաջին վեներան բժիշկներից մէկը։ Եւ դա էր պատճառը, որ իրաւամբ նրա տունը ուխտաւորի դուռ էր, որտեղ գալիս էր անխտիր թէ շինականն ու հարուստը, թէ կին, ծեր, երեխայ, բոլորն անխտիր, առանց սեռի և ազգի խտրութեան և բոլորն էլ գոհացում ստանալով՝ հեռանում էին։ Հազարաւոր ընտանիքներ բժշկական ձրի օգնութիւն են ստացել հանգուցեալից։ Բժ. Աթաբէգեանը բացի իր մասնագիտութեան նեղ շրջանակից՝ հասարակական պատասխանատու պաշտօններ է ստանձնել և իր գործը վարել է բարեխղճօրէն։ Լ. Յովսէփեան

ԵՐԵՒԱՆԻ ԹԵՄԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ*)

Այստեղ առաջ ենք բերում փոխ-թեմական խորհրդի վ.-ի զեկուցումը վանքապատկան կալուածների մասին։

Վեհափառ Հայրապետի հրամանով Թեմ. խորհուրդն իրաւունք է տրված վարելու նաև թեմի կալուածական գործը։ Երևանի թեմում երկու տեսակ կալուածներ կան։ Կան վանքեր, որոնց կալուածները թեմական են համարվում թէ համաձայն տիրող օրէնքների և թէ հայրապետական հրամանի, և կան զանազան կալուածներ—հողեր, այգիներ, ջրաղացներ, խանութներ—որոնք համարվում են Էջմիածնի կալուածներ, որոնք կառավարվել են սինոդի կողմից լիազօրված կալուածոց կառավարչի միջոցով, որոնցից ստացված արդիւնքը ուղարկվել է անխափան Էջմիածնի սինոդին։

Այստեղից երևում է, որ թեմ. խորհուրդը շահագործելու և կառավարելու է այն կալուածները, որոնք պատկանում են թեմի մէջ գտնված վանքերին։ Երևանի թեմում բացի կիսաւերակ դարձած վանքերից կան բաւականին թւով վանքեր, որոնք ունեն կալուածներ, գիւղեր ու աչքի ընկնող եկամուտներ ուխտաւոր հայ ժողովրդից։ Այդ վանքերը ունեցել են և ունեն իրանց վանահայրերը Վեհափառ Հայրապետի և սինոդի կողմից նշանակված, որոնք եղել են իրանց յանձնված վանքերի իսկական տէրը, և վանքերի ամբողջ եկամուտը, առանց որևէ կօնտրօլի, ծախսել են իրանց բարեհայեցողութեան համաձայն։ Վանահայրերը՝ իրանք շահագործել են վանքերի կալուածները՝ պայմաններ կապելով զանազան անձանց հետ առանց թեմ. իշխանութեան համաձայնութիւնն ու հաստատութիւնը ստանալու։ Նրանք ստացել են վանքերի բոլոր եկամուտները և նոյնպէս առանց թեմական իշխանութեան գիտութեան ծախսել են այդ եկամուտները այնպէս, ինչպէս իրանք են ցանկացել։ Հետաքրքրական պատկեր են ներկայացնում այդ հաշւի տեսակէտից այն հաշուեմատեանները, որոնք տրվում են վանահայրերին թեմ. իշխանութեան կողմից և որոնց մէջ վանահայրերը պարտաւոր են մուծել վանքերի բոլոր եկամուտներն ու ծախքերը՝ համաձայն փաստաթղթերի։

Այդ մատեանների մէջ չը կայ մէկը, որի մէջ արձանագրված մուտքը աւելի լինի, քան ելքը։ Կան նաև մատեաններ, որոնց մէջ վանահայրերը չեն բարեհաճել մինչև անգամ մուծել որևէ մուտք ու ծախք ու այդպէս մաքուր վերադարձրել են թեմ. իշխանութեան։

Թեմ. խորհրդի յանձնարարութեամբ թեմ. խորհրդի անդամ Գեղ. Ազիզեանի կազմած վանքերի տեղեկագրի մէջ առաջ են բերված վանքերի մի քանի տարվայ եկամուտքի գումարներ, որոնք հաստատում են մեր ասածները։

(* Տես «Մշակ» № 118.

Տարիներ շարունակ մատեանները այդպէս պահվել ու ներկայացվել են թեմ. իշխանութեանը, և վերջինս ոչ միայն քննութիւն չէ նշանակել վանքերի ճիշդ եկամուտքը պարզելու համար, այլ մինչև անգամ չէ էլ հարցրել վանահայրերին թէ ինչո՞ւ նրանք չեն մուծել վանքերի եկամուտները և ծախքերը և թէ ինչո՞վ են ծածկել եղած դեֆիցիտները։

Թեմ. իշխանութեան այդպիսի դատապարտելի վերաբերմունքը և վանահայրերի ապիկարութիւնը ստեղծել են մի այնպիսի դրութիւն, որ այսօր նոյնիսկ անկարելի է համարվում ճշգութեամբ իմանալ թէ՝ ինչ կալուածք ունի թեմիս վանքերից իւրաքանչիւրը։

Թեմ. խորհուրդը հնարաւոր եղած չափով աշխատել է պարզել վանքերի կալուածների չափը և քանակը և այդ նպատակով դեռ 3 ամիս առաջ գրել է Էջմիածնի սինոդին՝ խնդրելով ուղարկել վանական կալուածների մակարդակները, որպիսիք մինչև այժմ դժբաղդաբար չեն ստացվել։ Խորհրդի գործունէութեան մասին տրված համառօտ զեկուցումից երևաց արդէն, որ խորհուրդը որոշ չափով առաւելեան ծանօթացել է թեմիս վանքերից նշանաւորների հետ և սոյն զեկուցմանը կցված ցուցակից*) երևում է արդէն, թէ եղած աչքի ընկնող վանքերից իւրաքանչիւրը վերջին տասնամեակում որքան ելքմուտք է ունեցել և թէ որքան մօտաւորապէս կարող է ստանալ խորհուրդը՝ առնելով իր ձեռքը ամբողջովին վանքերի կառավարութեան գործը։ Այդ ցուցակից երևում է, որ 9 վանքերից խորհուրդը նոյնքան ծախսելով նրանց պահպանութեան վրա, որքան ծախսել է մինչև այժմ համաձայն հաշուեմատեանների, կարող է ստանալ 9150 ր. օգուտ։

Որպէսզի վանքերի եկամուտները չը կորչեն և ծառայեն իրանց նպատակներին, խորհուրդը ցանկացաւ հաստատել ծխական հոգաբարձութիւն իւրաքանչիւր վանքի համար, որի համար և ստացել է Վեհ. Հայրապետի թոյլտուութիւնը։ Բայց հոգաբարձութիւններ հաստատելու վերաբերմամբ կարգադրութիւնը խորհուրդը յետաձգել է, անհրաժեշտ համարելով այդ մասին ստանալ թեմ. ժողովից հրահանգութիւններ։

Վանական կալուածների շահագործման և կառավարման համար խորհուրդը անհրաժեշտ է համարում հրաւիրել մի մասնագէտ ձեռնհաս անձնաւորութիւն կալուածական վերահսկիչ անունով, որի համար և նախատեսել ու մտցրել է նախահաշւի մէջ 2400 ր. տարեկան ռոճիկ։ Խորհուրդը այդ մասին ևս խնդրում է պատգամաւորաց ժողովի հաւանութիւնն ու հաստատութիւնը։

Պատգ. Մ. Տէր-Աւետիքեանց

(Կը շարունակվի)

*) Որը յետագայում առաջ կը բերվի համառօտութեամբ։ Մ. Տ.

ՄԱՀՄԵԴԱԿԱՆՆԵՐԻ ԿԵԱՆՔԻՑ

—

«Նիջաթ» ընկերութեան ընդհանուր ժողովը սկանդալի առիթով.

Բագուի կրթական «Նիջաթ» ընկերութեան ընդհանուր ժողովը, որի նկարագիրը քաղուածաբար տուել էինք «Մշակի» նախորդ համարում, երկրորդ ժողով է ունեցել մայիսի 30-ին։

Նախագահ է ընտրվել նախորդ ժողովի նախագահ Իսկանդէր-բէգ Մելիքօվը։

Չափազանց ուշագրաւ ու բնորոշ է այդ ժողովը ևս, ուստի կը տանք նրա նկարագիրն էլ։

Սկանդալի հեղինակ Աշուրբէգօվը ներողութիւն է խնդրում ժողովից իր անկորրէկտ վարմունքի համար, բացատրելով այդ բոլորը իբրև հետևանք իր ջղային հիւանդութեան։ Ապա ներկայացնում է իր հրաժարականը։ Ընդհանուր ժողովը, ընդունելով նրա ներողութիւն խնդրելը, խնդրում է հրաժարական չը տալ, այլ շարունակել իր գործունէութիւնը, որովհետև գտնում է Աշուրբէգօվին փորձառու ղեկավար «Նիջաթ» ընկերութեան գործերի։ Աշուրբէգօվը համաձայնվում է։

Անդամներից մի քանիսը, չիմանալով թէ ինչ է պատահել նախորդ ժողովում, խնդրում են բացատրել բանի էութիւնը։

Աշուրբէգօվը կարդում է «Баку» լրագիրը. ժողովականները չեն հասկանում և խնդրում են թարգմանել։

Աշուրբէգօվ.—Պարոններ, «Баку» լրագիրը գրում է, որ իբր թէ ես սպառնացել եմ ընկերութեան անդամ Մամէդ-Սադըղ Ախունդօվին, նրա հասցէին անվայել խօսքեր եմ ասել և վիրաւորանք եմ հասցրել գործողութեամբ, մինչդեռ ոչ մի այդպիսի բան տեղի չէ ունեցել։

Ձայներ.—Հերքում ուղարկել «Баку»-ին, վռնտել ընկերութիւնից Մամէդ-Սադըղ Ախունդօվին և քրէական պատասխանատուութեան ենթարկել նրան։

Աշուրբէգօվ.—Թէ ինչպէս վարվել Ախունդօվի հետ, այդ թողէք ինձ, ես գիտեմ ինչպէս վարվել նրա հետ, իսկ առ այժմ պէտք է կայացնել ընդհանուր ժողովի որոշումը ընկերութեան անդամների կողմից արտաքսելու նրան և մշակել մի ուրուագիծ «Баку» լրագրի տուած տեղեկութեան առիթով։ Նա առ այժմ դուրս կը գայ ժողովից, իսկ դուք իմ բացակայութեամբ վճռեցէք՝ մեղաւո՞ր եմ ես թէ՞ ոչ։ (Հեռանում է)։

Նախագահ Մելիքօվ.—Դէ, պարոններ, ով ինչ գիտէ այդ գործի առիթով, թող ասէ։

Աղմուկ, գոռում-գոչում։

Ձայներ.—Աշուրբէգօվը մեղաւոր չէ։

Աղա Ախունդօվ.—Ես ներկայ էի ամբողջ ժամանակը։ Ոչ մի այդպիսի բան չը պատահեց։

Մինասազօվ.—Ես ևս ներկայ էի, այդպիսի բան տեղի չունեցաւ։ Աշուրբէգօվը նրան անուանեց գող, «քեօփայ օղլի» և իսկոյն էլ ներողութիւն խնդրեց։

Աղմուկ, գոռում-գոչումներ։

Ձայներ.—Նա չը հայհոյեց։ Ո՛չ, հայհոյելը հայհոյեց, բայց գործողութեամբ չը վիրաւորեց նրան։

Մելիքօվ.—Ձայների մեծամասնութիւնը եկաւ այն եզրակացութեան, որ Աշուրբէգօվը չը վիրաւորեց նրան։

Ախունդօվ.—Այս րոպէիս խմբագրել հերքումը և ուղարկել «Баку»-ի խմբագրութեանը։ (Կազմեցին հերքումը, կանչեցին Աշուրբէգօվին և կարդացին նրա մօտ)։

Ձայներ.—Դատարան, դատարան։

Աշուրբէգօվ.—Պարոններ, դատ սկսել Ախունդօվի դէմ՝ ես անպայման կանեմ։ Նա իւրացրել է հասարակական փողերից 203 րուբլի։ Ես կանեմ նրանից։

Ձայներ.—Իսկ ինչո՞ւ Աշուրբէգօվը մինչև այժմ լռում էր այդ մասին։

Աշուրբէգօվ.—Որովհետև նա խնդրում էր ինձ լուրեր չը տարածել այդ մասին, սպառնալով հակառակ դէպքում անձնասպանութիւն գործել։

Եկան այն եզրակացութեան, որ դատ սկսել Ախունդօվի դէմ այնուամենայնիւ հարկաւոր է։

Աշուրբէգօվ.—Այստեղ մի հարց էլ կայ. մրտեղից կարող էր Ախունդօվը իմանալ վերաստուգիչ յանձնաժողովի կազմած զեկուցման մասին։

Ձայներ.—Հաւանօրէն պատմել է նրան Օրուջէվը, որովհետև նա նրա հետ բարեկամական յարաբերութիւններ ունի։

Աշուրբէգօվ.—Ես գտնում եմ, որ Օրուջէվն էլ է վնասակար անդամ ընկերութեան համար։ Մի որևիցէ խանութպան և ֆինանսական մասի վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամ՝ միջամտում է մանկավարժական գործերին. ուստի, կարծում եմ, որ նրան նոյնպէս պէտք է արտաքսել։

Ձայներ.—Եթէ դատարկ բաների համար ամեն մի անդամի դուրս ձգելու լինենք, էլ ծվ կը մնայ մեզանում։

Ախունդօվ.—Առաջարկել Օրուջէվին, որպէսզի ինքը յայտարարութիւն տայ, թէ հրաժարվում է, հակառակ դէպքում, վարչութիւնը կարտաքսէ նրան։

Նախագահն ու Աշուրբէգօվ համաձայնվում են այդ առաջարկին։ Վճռում են յայտնել այդ որոշումը Օրուջէվին։

Վերաստուգիչ յանձնաժողովի զեկուցումը, որի մասին հարց ու փորձ են անում անդամներից ոմանք, վերաստուգիչ յանձնաժողովի անդամ Մինասազօվի կողմից ինչինչ պատճառով ոչնչացված է. այդ մասին նա յայտնեց ժողովում։

Ժողովում ներկայ էին, «Баку» լրագրի ասելով, մօտ 30 հոգի։

Այդ միջադէպի լուսաբանութեան համար «Баку» լրագիրը, զետեղելով հերքումը, զետեղելով նաև Մինասազօվի նամակը, գրել է Մամէդ-Սադըղ Ախունդօվին։ Վերջինս նոյն լրագրին ուղղած իր նամակով հաստատում է ոչ միայն նախորդ ժողովի նկարագրի մէջ յիշված բոլոր փաստերը, այլ և աւելացնում է, որ Աշուրբէգօվի և իր ծառայի դէմ դատ է սկսել։

Ուրեմն դատարանին է մնում վերջնականապէս պարզել ճշմարտութիւնը։

Անկախ դրանից, երկրորդ ժողովն էլ իր նիստով պարզ կերպով ցոյց է տալիս, որ ինքը ղեկավարվում է միայն Աշուրբէգօվի գերիժօրական ցուցմունքներով։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԴՈՒՄԱ

—

Պետերբուրգ, 4 յունիսի

Նախագահում է իշխան Վոլկոնսկին։

Դոնիակ նիստում ընդունվեցին զինուորական մինիստրի գաղտնի առաջադրութիւնները՝ գործադրելու մի քանի պէտքերի համար 1908, 1909 և 1910 թ. թ. նախահաշիւների արտակարգ գումարները, ծովային մինիստրութեան՝ յատկացնելու 4 միլիօն րուբ. Սեւաստոպոլի ձուլարանի համար։

Այնուհետև Դուման ընդունում է շատ մանր օրինագծեր։

Իբրև հերթական, սօցիալ-դեմօկրատները հարցապնդում են ներկայացնում Ռոստովում 12 հոգու վրա պահակների կատարած բռնութիւնների ու չարչարանքների առիթով։

Պօկրովսկի 2 րդը մատնանշում է, որ հարցապնդման իրողութիւնը աղաղակում է ինքն իր մասին, և ապացուցանում է շտապողականութիւնը։

Հերթականութեան դէմ է Տիմօշկինը։ 99 ձայնով ընդդէմ 61-ի հերթականութիւնը մերժվում է։ Հարցապնդումը յանձնվում է մասնաժողովին։

Ապա ընդունվում են երեք հարցապնդումներ, ի թիւս որոց մինը թոյլ է տալիս առւական խաղողի գինին վաճառել այն տեղերում, ուր գոյութիւն ունի գինեգործութիւն, բակալէյնի և կօլօնիալնի խանութներում՝ մասնաժողովի ցանկութեամբ, որ շուտով օրէնք հրատարակվի խաղողի գինու կեղծման դէմ և այդ օրէնքը տարածվի ամբողջ պետութեան մէջ։ (Հ. Գ.)

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

✦ Կովկասի ապագայ բարձր կրթական հաստատութեան գլխաւոր կոմիտէի նախագահ սենատոր Վատացին նամակներով դիմեց Բագուի, Երևանի, Գանձակի։ Փոթիի, Սուխումի, Ալէքսանդրօպոլի, Քութայիսի, Բաթումի, Վլադիկավկազի, Եկատերինօդարի, Մօզդօկի, Գրօզնայի, Ղզլարի, Տէմրիւկի, Պեատիգօրսկի, Եյսկի, Մայկօպի, Անապայի և Նովօրօսիյսկի քաղաքագլուխներին, խնդրելով նրանց իրանց քաղաքների միջոցներից նիւթական օգնութիւն յատկացնել յիշեալ կրթական հաստատութեան սկզբնական ծախքերը հոգալու։

✦ Մեզ հաղորդում են, որ Ղարաքիլիսայում բացվող ամառային դասընթացքներում ուսումը ձրի է գիւղատնտեսական բաժնում։ Ունկնդիրների համար յատկացված է ձրի հանրակացարան։ Իսկ ապրուստը հայթայթում են իրանք ունկնդիրները։ Եթէ դասընթացքներին կից բացվեն տնայնագործական կամ արհեստագիտական պարապմունքներ, նրանց ուսման համար կը նշանակվի մի փոքր վարձատրութիւն։ Դասախօսութիւնները պէտք է կատարվեն կանոնաւոր կերպով, ամփոփելով իրանց մէջ մի որոշ ծրագրի սիստեմական իրագործութիւն։ Ունկնդիր լինել ցանկացողները կարող են ուղիղ ձանապարհվել Մեծ-Ղարաքիլիսա և դիմել դասընթացքների վարչութեան։ Տեղական դպրոցների հոգաբարձութիւնը պատրաստականութեամբ և սիրալիր կերպով դրել է դպրոցական շէնքը դասընթացքների ղեկավարի տրամադրութեան տակ։

✦ Մեզ հաղորդում են, որ Պարսկաստանից դէպի Մուղանի դաշտը անցած մորեխը երևացել է մօտ քառասն վերստ տարածութեան վրա։ Նա թևաւորված է և սկսել է շարժվել դէպի երկրի խորքը։ Գուցէ նրա հասցրած վնասը մեծ չը լինի, որովհետև ցանքսերի մի մասը արդէն հասել է և կանաչ է միայն գարնանացանը։ Բացի այդ՝ այժմ մորեխի զուգաւորութեան և ձու ածելու շրջանն է, երբ մորեխն այնքան վտանգաւոր չէ։ Մորեխը երևացել է թէ թուրք և թէ ռուս գիւղերում։

✦ Մայիս ամսվայ ընթացքում Թիֆլիսում երևան հանվեց վարակիչ հիւանդութիւնների 175 դէպք։

✦ Յունիսի 3-ին Թիֆլիսի նահանգապետ Լօզինա-Լօզինսկիի նախագահութեամբ կայացած շուտափոյթ օգնութիւն հասցնելու Թիֆլիսի ընկերութեան նիստում որոշվեց 2000 րուբլի յատկացնել թեթև տիպի կառք բերել տալու համար Վիէննայի Լօմանի ֆիրմայից։

✦ Բերքի մասին ստատիստիքական տեղեկութիւններ իր ժամանակին ժողովելու նպատակով, Կայսերական Գիւղատնտեսական Ընկերութիւնը միջնորդում է Փոխարքայի դիւանատան առաջ՝ տալու զեմստվային գումարներից 3000 ր. փոխանակ տրվող 2000 րուբլու։

✦ Թիֆլիսի ադնուականութիւնը յունիսի 4-ին Պետերբուրգից հեռագիր ստացաւ, թէ Պետական Խորհրդի 2-րդ դեպարտամենտը յունիսի 3-ին միաձայն հաւանութիւն տուեց ճանապարհների հաղորդակցութեան և ֆինանսների մինիստրների առաջադրութեան՝ տալու Կախէտիայի երկաթուղու կառուցման կօնցէսիան վրաց ազնուականութեանը։

✦ Թիֆլիսի 5-րդ քաղաքամասում մեծ չափով տարածված է երեխաների մէջ ծաղիկ հիւանդութիւնը, որի դէմ բժշկական մարմինը կռիւ է մղում եռանդով, սակայն դժուարութեան է հանդիպում այն տեսակէտից, որ այդ քաղաքամասի բնակիչները, որոնք մեծ մասամբ թուրքեր են, խուսափում են երեխաների հիւանդութիւնը ցոյց տալուց։

✦ Թիֆլիսից դէպի ամարանոցները գնացողների սէզօնը սկսվել է։

✦ Թիֆլիսի Հայուհեաց Որբախնամ Ընկ. վարչութիւնը խնդրում է մեզ յայտնել, որ ինքը ստացել է նորերս վախճանված վարժ Խ. Կուսիկեանի ընտանիքից ճարիւր րուբլի յօգուտ ընկերութեան, որի համար յայտնում է իր սրտանց շնորհակալութիւնը։

✦ Թիֆլիս են եկել Կարսի զինուորական նահանգապետ գ.-լ. Ֆօն-Պարկաուն և նրա օգնական գ.-մ. Հաշիմբէկօվը։

✦ Դումայի դահլիճում կախել են Թիֆլիս քաղաքի բոլոր վախճանված քաղաքագլուխների լուսանկարները։

✦ Թիֆլիսում խօլերա երևալու երկիւղի տակ քաղաքային սանիտարական-բժշկական մարմինը պատրաստում է խօլերային բարակները։ Ներկայումս բակտերիօլոգիական քննութեան է ենթարկվում քաղաքային ջրանցքի ջուրը. միւս կողմից սանիտարական հոգաբարձուներին առաջարկված է խիստ հսկողութիւն ունենալ առևտրա-արդիւնաբերական հաստատութիւնների վրա։ Իսկ հակախօլերային պատուաստումներ կատարելը բժշկական մարմինը վաղաժամ է գտնում։

✦ Թիֆլիսի պօստ-հեռագրական շրջանի տեխնիկ Մ. Նէպրինցէվը վերջացրեց պօստի նոր շինութեան կառուցման նախահաշուի մշակումը։ Նախահաշւով ծախքերը հաշւված են 600,000 րուբլի։

✦ Անօնիմ ընկերութիւնը ձեռնարկել է բէլսերի կառուցմանը Մուխրանեան կամուրջի վրա։

✦ Թիֆլիսի ժամ. գեներալ-նահանգա-

անտարբերութիւն տիրապետեց ինձ, և ես, փոխանակ սեփական աշխատութիւններ ըստեղծագործելու, որպէս ցանկանում էի ու հասկանում, սկսեցի երկերս լցնել անմիտ ու տաղտկալի, բարոյական զգուելի փիլիսոփայութիւններով։ Վերջապէս ես ամբիշտ թողի գրելը»։

Միայն մէկը մեր ընկերներից, մի սատիճանաւոր, լինելով նոյնպէս, ինչպէս մենք, ընտանեկան կեանքում անբաղդ, տուեց ապացոյց հաստատ բնաւորութեան և բաժանվեց կնոջից։ Նրա բաղդից նրանք զաւակներ չունէին. «Իմ կինս,—ասում էր նա,—ուզում էր, որ ես, նրա ընկերուհիների ամուսինների պէս, տանից դուրս գամ միմիայն ծառայութեան գնալու ժամանակ, իսկ միւս բոլոր ժամանակը բացառապէս նրա հետ անցկացնեմ։ Նա սաստիկ վրդովվում էր ու լալիս, երբ ես ամբողջ օրեր, երբեմն և գիշերներ, նուիրվում էի ընթերցանութեան։ Իմ վրա թափվում էին անդադար նախատինքներ ու մեղադրանքներ՝ թէ ես սառնացել եմ։ Ես հասկանում էի, որ միասին մենք չենք կարող բաղդաւոր լինել, ուստի համոզեցի կնոջս խաղաղ կերպով բաժանվել»։

Իմ թանգագին Նազիմ, ես համարում եմ քո դրութիւնը, եթէ ոչ պակաս ցաւալի, գոնէ աւելի բնական, քան մերը։ Դու ամուսնացար օտարականուհու հետ, բայց մէկ մտածիր մեր մասին։ Մենք վերադառնում ենք հայրենիք, առնում ենք ընկերուհի մեր շրջանից, պատրաստ ենք սիրել, յարգել, պահպանել նրան, և հետևանքը տեսնում ենք, որ բաղդաւորութիւնը մեզ համար չէ ստեղծված։ Առաջ մեր կիները գոնէ լուռ էին, բայց այսօր նրանք բոլորը իրանց ամուսիններին դէմ են ելնում և պահանջում են կատարել իրանց քմահաճոյքները։

Այնուամենայնիւ, ես կարծում եմ, որ մենք կը կարողանայինք մեր ճաշակին համապատասխան կին գտնել, եթէ միայն հնար ունենայինք փնտռել, տեսնել, ծանօթանալ, մի խօսքով՝ եթէ կարողանայինք ապագայ մեր ընկերուհիների ազատ ընտրութիւն անել։

Մի անգամ կայսրուհի Եւգենիան հարցրեց Ֆուատ փաշային.

— Ինչո՞ւ Արևելքում տղամարդիկ 4 կին են առնում։

— Մենք առնում ենք առաջին կինը,—պատասխանեց նա,—գեղեցկութեան համար, երկրորդը՝ խելքի, երրորդը՝ տնտեսականութեան և չորրորդը՝ բարի բնաւորութեան համար։ Եթէ մեր կանայք միացնէին իրանց մէջ բոլոր այդ չորս յատկութիւնները, այն ժամանակ մարգարէն երբէք չէր թոյլատրի բազմակնութիւն։

Աշխարհական մարդու այդ սրամիտ և սիրալիր պատասխանի մէջ թագնված է դառն ճշմարտութիւն։ Կանանց և տղամարդկանց մէջ եղած անբնական յարաբերութիւնների միջև է պարունակվում Արևելքի յետամնացութեան գլխաւոր պատճառներից մէկը։ Բարձրացրէք մեր կանանց բարոյական ու մտաւոր զարգացման մակերևոյթը, հնարաւորութիւն տուէք երիտասարդութեանը ազատ ընտրել միմեանց, և այն ժամանակ մեր տղամարդիկ քեզ նման չեն փնտռի բաղդաւորութիւն օտարուհիների գրկում։

Իսկ առ այժմ, թանգագին Նազիմ, մեզ մնում է յուսալ, որ «մեր երկարատև համբերութեան համար մենք, իսկապէս, պարգև կը ստանանք յաւիտենական փրկութիւն»։

Քո մտերիմ ընկեր Նայիմ.

Թարգմ. Յար. Խաչատրեան

(«Стамбул. Нов.»)

պետի որոշմամբ գանձակեցի Պօղոս Ալանեանցը պաշտօնեայի զգեստ անտեղի կերպով կրելու համար դատապարտւում է 1000 ր. տուգանքի կամ երկու ամսով բանտարկութեան։

◆ Պետերբուրգի քաղաքապետը դադարեցրեց «Ֆինլանդիա» թերթի հրատարակութիւնը։

◆ Բաթումում, յունիսի 1-ին, քաղաքային վարչութեան մէջ քաղաքագլուխ իշխ. Անդրօնիկովի նախագահութեամբ կայացաւ խորհրդակցութիւն Բաթում-Կարս երկաթուղագիծ կառուցանելու հարցի մասին։ Ի նկատի ունենալով այն խիստ կարևոր նշանակութիւնը ինչպէս Անդրկովկասի, այնպէս և մասնաւորապէս Բաթումի համար, որ ունի այդ հարցը, «Б. В.» լրագիրը ասում է, թէ պատշաճաւոր իշխանութիւնը խոստանում է բաւարարութիւն տալ քաղաքի յարուցած միջնորդութեանը յիշեալ գծի կառուցման մասին։

◆ «Մշակի» երէկվայ համարում «Պէտք է նոր ընտրութիւններ կատարել» յօդուածի մէջ մի սխալ է սպրդել։ Երկրորդ երեսի երրորդ սիւնակի 8-դ տողի վրա (ցածից հաշւած) ճոյնութիւն բառը պէտք է լինի ճոռութիւն։

ՈՍՏԻԿԱՆԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ Յունիսի 4-ին, գիշ. ժամը 1-ին, Սուգրենայա փողոցում № 43 տան դռան մօտից ոստիկան Վասիլի Բաւկօվը բարձրացրեց 5—7 օրական աղջիկ նորածին երեխայի, փաթաթած սպիտակ շորերի մէջ, որոնց մէջ գտնվեց մի նամակ հետևեալ բովանդակութեան. «Մանկանը թողնում եմ իմ կրիտիկական դրութեան պատճառով. մայրը ուղղափառ է, երեխան մկրտված չէ. ողորմեցէք, բարի մարդիկ»։ Երեխային ուղարկեցին Օլգինսկի ապաստարանը։

◆ Նոյն օրը Փառքի տաճարի մօտերը ցանկապատի մօտից մի թփի տակ գտնվեց մի նորածին երեխայի դիակ։

◆ VIII քաղաքամասի պրիստաւը տեղեկութիւններ ստացաւ, որ Պեսկօվսկայա փողոցում իր մայր Մարիա Պօրտնօվայի մօտ ապրող Եւդօկիայի 2 տարեկան երեխան անյայտացել է։ Քննութիւնը պարզեց, որ յիշեալ Եւդօկիան իբրև աղախին ծառայել է զանազան անձանց մօտ, վարել է ցոփ կեանք և ունեցել է երեխայ, որին նա տուել է կերակրելու զանազան մարդկանց։ Վերջին ժամանակներս երեխային տուել է ոմն Տատիանա Սամադուրօվային, բուկ այս տարվայ յունվ. 24-ին յետ վերցրել, և այդ օրից երեխան կորել է։ Յետագայ քննութիւնը պարզեց, որ Եւդօկիան իր երեխային նետել է Կուր գետը։ Կինը գտնվում է քննիչի մօտ։

◆ Յունիսի 4-ին խուզարկու ոստիկանութեան պետը տեղեկութիւն ստացաւ, որ ինչ-որ պարոն մտադիր է Թիֆլիսից տանել մեծ գումարի ոսկեղէն, արծաթեղէն և ուրիշ թանգագին քարեր, որ նա ձեռք է բերել մութ ճանապարհով։ Ձեռք առնված միջոցներով Թիֆլիս կայարանում ձերբակալվեց ոմն Մովսէս Ժելեզնեակօվ, որ ապրում է անցաթղթով Կախեթինսկայա հրապարակի վրա, № 9 տանը։ Նրա մօտ գտնվեցին 7314 րուբլու զանազան իրեր, որոնց ձեռք բերելու եղանակի մասին տուեց հակասական ցուցմունքներ, յայտնելով որ այդ իրերը կամենում էր Պեատիգօրսկ տանել վաճառելու։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

„Վենետիկի կառքը“ (Венецейскій истуканъ), պիէս չորս գործողութեամբ Գնեդիչի։

«Վենետկի կառքը» ներկայացնում է մի քանի պատկերներ ռուսական կեանքի այն շրջանից, երբ տասնեօթերորդ դարում նորնոր մուտք էին գործում եւրոպական ազդեցութիւններ և սովորութիւններ Ռուսաստանում։

«Վենետկի կառք» անունով յայտնի է դարձել մի արձան, որը բերվել է Վենետկից և դրվել ռուս մի բօեարինի տունը։ Արձանի ներկայացրած մերկ մարմինը վրդովմունք է առաջացրել հնամիտ հասարակութեան շրջանում և դարձել հալածանքի առարկայ։

Պիէսի մէջ կան հետաքրքրական կտորներ, բայց առհասարակ նա տաղտկալի է, որովհետև պարունակում է աւելորդ անձնաւորութիւններ և մեծ տեղ է տուել այն ժամանակվայ խօսակցական բարբառին, որը այժմ հաճութեամբ չէ լսվում։

Դերակատարներից աչքի էին ընկնում օր. Պօլեվիցկայա, Սմիրնօվ և այդ օրվայ բենեֆիցիանտ Մարտօվ, որը հանդէս եկաւ և «Իւթական վալս» զաւեշտում։ Դերասանական խումբը արտասանեց մի քանի համակրական խօսքեր և մատուցեց նուէրներ Մարտօվին, որը իր կողմից յայտնեց շնորհակալութիւն։

Սիրող

ԹԱՏՐՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Մեզ խնդրում են զետեղել այս երկտողը. «Ժողովրդական Տան հայկական սեկցիայի երէկվայ ներկայացումը՝ «Անմեղ մեղաւորներ»՝ կառավարութեան կարգադրութեամբ (ռուսաց նախատօնակի պատճառով) կը կայանայ այսօր, երեկոյեան ժամը $8^1/_2$-ին»։

◆ Վաղը Զուբալօվեան Ժողովրդական տանը երաժշտական ընկերութիւնը կը տայ համերգ պիանիստ Յ. Տէր-Դաւթեանի ղեկավարութեամբ և մասնակցութեամբ։ Սկիզբն է երեկ. ժ. $8^1/_2$-ին։

◆ Երեքշաբթի, յունիսի 8-ին, Ժողովրդական Տանը հայ բեմի դերասանները՝ մասնակցութեամբ Սևումեանի՝ կը ներկայացնեն Ս. Իւշկեվիչի «Թագաւորը»։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԻՄ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ ԱԲԱՋԵԱՆԻՆ

Թիֆլիս, 4 յունիսի

Առաջին ընտրութեան օրը Հրեշտակապետաց եկեղեցու գաւթում ես անձամբ տեսայ ձեզ, Աւետեանին և ընկերներին։

Պ. Աբաջեան, դուք անձամբ գրում էիք բոլոր եկողների համար ձեր ցանկացած մարդկանց անունները և այնպէս էիք թողնում եկեղեցի։ Եթէ ուզենաք վկաներ, շատ կան։ Իսկ երկուշաբթի օրը դուք ինձ ասում էիք, թէ ինչո՞ւ համար ոչ-ծխականներից էինք առաջարկել ընտրելու Հրեշտակապետաց եկեղեցում։ Երբ ես ձեզ նկատեցի, թէ դուք ինչ գործ ունէիք այնտեղ, որ կարգադրութիւններ էիք անում, պատասխանեցիք, որ այնտեղի ծխական էք։

Դուք, իբրև ուսուցիչ և իբր թէ երեխայոց դաստիարակ, երբ ինձ խաբելու համար կեղծել էք ձեր խօսքը, ապա ես՝ իբրև հասարակ ժահկանացու և «ոմն Սանդրօ»՝ էլ ինչ պատասխանեմ ձեզ նման «մինձ մարդուն»։

Սանդրօ

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

Հայ Պուրիշկեվիչներին

Վերջին ընտրութիւնների ժամանակ ձեր արածները մեզ յիշեցրին Պուրիշկեվիչի և իւրայինների արարմունքները։ Նրանք էլ ձեզ նման խուժանական միջոցներով են կռւում Միլիւկօվի, Րօդիչևի և այլ ժողովրդասէր պատգամաւորների հասարակութեան համար օգտաբեր առաջարկների դէմ և սիստեմատիկ օբստրուկցիաներով խանգարում նրանց սահեղծագործիչ աշխատանքը։

Չէ՞ որ դուք ևս նման սև-հարիւրեակային սոիւզնիկների կանխաւ պատրաստված գալիս էք եկեղեցիները բղաւոց-ճղաւոցով՝ սրիկայական, փողոցային եւ սոիւզնիկական միջոցներով խանգարելու այն եկեղեցիների ծխականների խաղաղութիւնը, որոնք ձեր խաւար դինից չեն, և Պետ. Դումայում լցված սոիւզնիկների նման կանխօրօք կերպով պատրաստված գալիս էք սևացնելու, իսկ չաջողվելու դէպքում գէթ ղալմաղալով, պուրիշկեվիչեան բառարանից վերցված ընտիր հայհոյանքներով ու փողոցային բացականչութիւններով վիժեցնում էք ժողովները, օբստրուկցիաներ կազմակերպելով՝ «չենք ուզում, չենք ուզում» բղաւելով և բէգլինների գործադրած միջոցներին դիմելով։

Եւ «Հորիզոնը» իր հաժախոհների սովորութիւնների համաձայն՝ տեղ է տալիս իր էջերում ամենացինիկ բովանդակութեան զանազան «վեց ուսանողներ», «հանդիսատեսներ» և այլ ստորագրութիւններ կրող «Նամակ խմբագրութեանց», որոնցից միմիայն զզվել կարելի է և որոնք բացարձակապէս ապացուցում են Հ. Ա.-ի գրածները, թէ թայֆայական հոգաբարձութեան օրով «կրթված» աշակերտութիւնը (բացառութիւնների մասին չէ խօսքս) կանգնած է եղել բարոյականութեան ցած աստիճանի վրա։ Ի լրումն ուրիշների մէջ բերած փաստերի, աւելորդ չենք համարում յիշեցնելու մի ուսուցչի ծեծվելու դէպքը, որը ժամանակակից հոգաբարձութեան կողմից մնաց անհետևանք։ Ճշմարիտ արարածներ, այդ ճիշտ էք թայֆայական անուանում. չէ՞ որ այդ անունը ձեզ է յատկացված։

Ո՛հ, որչափ դուք անպատկառ էք, երբ սկսում էք գրպարտել, թէ «Մշակի» կողմնակիցները շահագրգռված են պաշտօններ ձեռք բերելու խնդրով, երբ դուք էիք, որ՝ մտնելով հայ ազգային հիմնարկութիւնների մէջ՝ տեղեր յատկացրիք ոչ միայն ձեզ, այլև ձեր ազգական-խնամիներին։

Ա՛խ, պարոններ, միթէ որևէ մէկի համար գաղտնիք է, որ ձեր կաշուից դուրս գալը միայն և միայն պաշտօնները ձեռքից չը տալու համար է։ Ձեր ինսինուացիաները, հայհոյանքները երբէք չեն խախտի մեր առ Հ. Ա. ունեցած հաւատն ու յարգանքը. և քաջ գիտցած եղէք, որ ձեր իւրաքանչիւր հայհոյանքից յետոյ Հ. Ա.-ի նշանակութիւնը աւելի ևս բարձրանում է նրան ջերմօրէն յարգողների աչքում։

Ծխական

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐ. ՀԵՌ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

4 յունիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Թոյլատրվեց այս ամառ Լիբավայում գումարել հրէական գաղթականական ընկերութեան տեղական և կենտրօնական կօմիտէների ներկայացուցիչների համագումար։

Օդեսսան յայտարարվում է խօլերայից անբարեյաջող։

Դուբրօվինը պատասխանատուութեան է ենթարկվում 1033-րդ յօդուածով «Русское Знамя»-ի № 123-ում արտաքին գործերի մինիստրութեան հերքումը օրէնքի խախտմամբ տպագրելու համար։

ՍԵՎԱՍՏՕՊՕԼ։ Թիւրքաց կառավարութիւնը Կովկասում սահմանեց բժշկական հետազօտութիւն։

ՄՕՍԿՎԱ։ Զինուորական դատարանը Մօսկվայի նահանգում բուն դրած աւազակախմբի գործի վերաքերութեամբ երեք հոգու դատապարտեց մահվան պատժի, երեք հոգու՝ 12-ամեայ տաժանակիր աշխատանքների, երկու հոգու արդարացրեց։

ՈՒՖԱ։ Զլատօուստում երէկ բանտից փախան եօթ բանտարկեալներ, որո՞նք, յարձակվելով երեք բանտապահների վրա, զինաթափ արին նրանց և փախան։ Վրա հասած պահակների հետ հրացանաձգութեան մէջ փախչողներից մէկը սպանվեց, միւսը ինքնասպանութիւն գործեց։ Վիրաւորվեցին պահակներից մէկը և մի ձի։ Երեք հոգի բռնվեցին, երկուսը փախան։

ԿԻԵՎ։ Սենատորական մարմնի անդամների ներկայութեամբ մի շարք խուզարկութիւններ կատարվեցին ինտենդանտութեան մատակարարողների մօտ։ Գրաւվեցին նամակներ և ուրիշ փաստաթղթեր։

ՄԻՆՍԿ։ Գաւառում 400 դեսեատին տարածութեան անտառ կրակի մէջ է։

ՍՕՖԻԱ։ Ռուսաստանից եկող ճանապարհորդները ենթարկվելու են 5-օրեայ բժշկական քննութեան։

ՊԱՐԻԶ։ «Ժիզէլի» առաջին ներկայացումը անսովոր աջողութիւն ունեցաւ։ Հասարակութիւնը հիացած էր Ֆրանսիական հին պարերից ռուս կօր-դեբալետի գեղեցիկ կատարումով։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

Լ. Աֆրիկեանին.—Ձեզ մի նամակ է գրված Նոր-Բայազէտի հասցէով։ Վերաբերում է ձեր կաթնատնտեսական պարապմունքներին։ Պատասխանեցէք։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ Ա. ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Յ. ՏԷՐ-ՄԱՐԿՈՍԵԱՆ
Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Զինուորական մասնագէտ-բժիշկների

Երթևեկ հիւանդների համար

Վանքի մեծ փողոց, № 3, Ալէքսանդրեան այգու մօտ։

ԽՈՐՀՐԴԻ ՎՃԱՐՆ Է 50 ԿՕՊ.

Տէլէֆօն № 481.

Հիւանդների ընդունելութիւնը առաւօտ. ժամը $9^1/_2$-ից մինչև 5-ը ցերեկվայ։

ԱԽՎԼԵԴԻԱՆԻ—ներքին և երեխաների հիւանդ., ամեն օր՝ 11—12 և կէսը ցեր.։
ԲՕԺՕՎՍԿԻՅ—ներքին, բժշկութիւն ներշնչումով, ամեն օր՝ 4—5 ժամը ցեր.։
ՎՆՈՒԿՕՎ—խիրուրգիական հիւանդութիւններ, ամեն օր՝ 2—3 ժ. ցեր.։
ԳՐԷՑ—աչքի հիւանդութիւն., ամեն օր 2—3 ժ.։
ՄՕՆՍԷ—երեխ. և ներքին հիւ. ամեն օր՝ 1—2 ժ.։
ԿԱԼԱՄԿԱՐՕՎ—մանկաբարձ. և կանանց հ., ամեն օր՝ 4—5 ժ., բացի կիրակի օրերից։
ՆՕՎԻՑԿԻՅ—մանկաբարձ. և կանանց հիւանդ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.։
ՐԻԴԷԼ—ներքին և երեխ. հիւ., ամեն օր՝ 3—4 ժ., կիրակի՝ 10—12 և կէսը։
ՊԱՎԼՕՑԿԻՅ—խիրուրգիական հիւանդ., ամեն օր՝ 4—5 ժ. ցեր.։
ՏԷՏՐԱՁԷ—սիֆիլիս, վեներ., կաշուի հիւ., ամեն օր՝ 1—3 ժ. ցեր.։
ԿԻՆ ԲԺ. ԻՕՍԷԼԻԱՆԻ—կանանց հիւ., երկուշ., չորեքշ., ուրբ., կիրակի՝ 11—12 ժ.։
ԱՍՊԻՍՕՎ—կոկորդի, քթի, ականջի հիւ., ամեն օր՝ 1—2 ժ. ցեր.։
ԲԱԼԴԻՆԱ-ՆՕՎԻՑԿԱՅԱ—քթի, կոկորդի և ականջի հիւ., ամեն օր՝ $11^1/_2$—$12^1/_2$ ժ. ցեր.։
ՇԱՄԱՇ—խիրուրգ. հիւ., ամեն օր՝ 12—1 ժ.։
ԶՈՒԴՆՕՎՍԿԻ—ջղային, հոգեկ. հիւանդ. և էլեքտրոթերապիա., երկուշ., չորեքշ. և ուրբաթ, ցեր. ժ. 4—5-ը։
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ Ա.—սիֆիլիս, միզասեռ., վեներ. և կաշուի, ամ. օր՝ $9^1/_2$—$10^1/_2$ ժ. առ.։
ՊՕՆԴՕԵՎ—ջղային հիւ. և էլեքտրոթերապիա. ամեն օր, ժամը 11—12-ը։
ԼԻՄՕՆԻ ատամնաբոյժ—ամեն օր՝ 9—$11^1/_2$ ժ. առ.։

Համախորհուրդ, օպէրացիաներ, մասսաժ, ծաղկի պատուաստում, անալիզ, հիպնօզ, ստնդուների և ծառաների քննութիւն—առանձին վճարով։ Սիֆիլիսի վերաբերմամբ արեան հետազօտութիւն ըստ Wassermann-ի։

(Կ.) 356. 100—37

Բ Ժ Շ Կ Ա Պ Ե Տ

Գ. Ա. ՀԱԽՎԵՐԴԵԱՆ

Մասնագէտ միզասեռական, սիֆիլիս և վեներական հիւանդութիւնների։

Ընդունում է հիւանդներին՝

Առաւ. ժամը 12—1-ը, երեկ. ժամը 6—8-ը։

Կիրակի օրերը՝ միայն ժամը 12—1-ը։

Կուկիա, Սեմեօնօվսկայա փ. № 16.

Տէլէֆօն № 40.

(Ե. ու. Կ.) 984. 100—96

Լ Ո Յ Ս Տ Ե Ս Ա Ն

1) «**ՏՂԱՄԱՐԴԻ ՏՐԻՊԵՐԸ և ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆԸ**», պատկերազարդ, գինը 20 կօպ.։ Անհրաժեշտ է ամեն մի հասարակութի, մանաւանդ գաւառացիների համար, որտեղ չը կան մասնագէտ բժիշկներ։ Բազմաթիւ խորհուրդներ և դեղեր տրիպէրի դէմ։ 2) «**ՏՂԱՄԱՐԴԻ ՍԵՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ**»։ Բացարձակապէս ցոյց են տրված տղամարդի ամբողջ սեռական ընոյթը, գաղտնիքները եւ կրքերի ազդեցութիւնը։ Կարճ ժամանակում գրքերը աներևակայելի ընդունելութիւն գտան եւ սպառվելու մօտ են։ Ծախվում են Թիֆլիսում „Կենտրօնական“, „Գուտտենբերգ“ „Փարոս“ եւ „Կովկասեան“ գրավաճառանոցներում։

(Օ. Մ.) 677. 5—3

ՎԱՐԱԳԱՑ **ՅՕԲԵԼԵԱՆԻ** ԱՌԻԹՈՎ

Հայոց Խրիմեան Հայրիկի

Օշականի պարէզում գեղանի ֆօտօ-գրաւիւր ընտիր պատկերը հատը 1 ր. 50 կ.-ի փոխարէն մեկ ռուբլի մինչև յուլիսի 1-ը, այնուհետև դարձեալ 1 ր. 50 կ.։

Ցանկալի է, որ այս պատկերը տարածվի և Թիւրքահայաստանում։

Նպատակայարմար ճուէր Յօբելեար Վարազայ ժողովրդին։

120 ՀԱՏԸ 100 ՌՈՒԲԼԻ

Դիմել՝ ТИФЛИСЪ. БЮРО ПЕЧАТИ. Мадатовская, 5.

(Կ. Ե. Ու.) 698. 10—1

Ն Ո Ր Ա Ռ Ա Ւ Օ Տ

(Պ օ է մ)

ՅԱԿՈԲ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

Լոյս տեսաւ և վաճառվում է Թիֆլիսի բոլոր գրախանութներում։

(Հ. Կ.) 666. 5—2

Այլեւս չը կան հիւանդներ

Եթէ Դուք իսկապէս կամենում էք բժշկվել սիֆիլիսից, տրիպերից, շանկերից, բէլից, սեռակ. թուլութիւնից, չրերքից և կամ Ձեր առողջութիւնը քայքայված է օնանիզմից—պահանջեցէք «Հանրամատչելի բժշկարան տղամարդ. և կանանց սեռակ. անդամների գաղտնի հիւանդութիւնների» անունով գիրքը, բաւականաչափ նկարներով և գեղատոմսերով, բաղկացած 250 էջից։ Գինը վերջգիր վճարով և ճանապարհած. 1 ր. 50 կ.։ «Ժողովրդական բժշկարան», ձեռնարկ առանց բժշկի օգնութեան բոլոր հիւանդութիւններից բժշկվելու համար (բացի գաղտնի հիւանդութ.), մեծերի և երեխաների համար, բաւականաչափ գեղատոմսերով, էջ մօտ 250, գինը՝ վերադիր վճար. և ճանապարհած.—1 ր. 50 կ.։ Երկու գրքերը միասին—2 ր. 60 կ. (կարելի է նամակադրոշմով)։ Նախապատ. բժշկարան անասունների համար, էջ 300, գինը 1 ր. 60 կ.։ Միակ պահեստը՝ С.-Петербургъ. Офицерская, 50—213. Ф. Словаку.

(23, 6) (П. 55182) 543. 2—2

Золотая медаль Лондонъ 1893 г.

Главн. складъ у Г. Ф. Юргенсъ, Москва

(М. 4375) 21. 24—10

ԲԱՂԱՔԱՅԻՆ ԱՃՈՒՐԴԱՅԻՆ ԴԱՀԼԻՃ

Վելիամինօվսկայա, № 7.

Շարունակվում է ընդունել ամեն տեսակ կահկարասիք թէ ԾԱԽԵԼՈՒ և թէ ԳԱՀԵԼՈՒ համար։

539. 10—8

Հ ր ա ւ է ր

Նորին բարձր սրբազնութեան կարգադրութեամբ բեկանվելով մայիսի 30-ին կայացած ս. Կարապետ եկեղեցու ծխական ժողովը, նորից հրաւիրվում են նոյն եկեղեցու ծխականները ժողովի յունիսի 6-ին, կիրակի, առաւօտեան ժամը 11-ին, երկու պատուիրակ և երկու անձնափոխանորդ ընտրելու Ներսիսեան դպրոցի վեց հոգաբարձուների և թեմական խորհրդի անդամների ընտրութեանը մասնակցելու։

Գաբրիէլ ա.-ք. Տէր-Գաբրիէլեան

697. 1—1

ԺՈՒԿՕՎՍԿԻ փողոցում, № 15 տան մէջ,

ՏՐՎՈՒՄ Է

ՄԻ ԲՆԱԿԱՐԱՆ

4 սենեակով, խոհանոցով և ջրով. մուտքը փողոցից։ Պայմանների մասին դիմել «Մշակի» խմբագրութիւն՝ Հ. Առաքելեանին։

(Կ.Ե.Հ.) 702. 3—1

„**Գուտտենբերգ**“

գրավաճառանոցում վաճառվում են.

«Ուղեցոյց գիւղացի կօօպէրատօրին», Ս. Բուգաղեանի 25 կ.
«Նուպար փաշա», Է. Բէբուրեանի 50 կ.
«Թմբկաբերդի առումը», Յով. Թումանեանի 15 կ.
«Բանաստեղծութիւններ», Յով. Թումանեանի (ընտիր թղթի վրա) 3 ր.
«Պատմուածքներ թիւրքահայերի կեանքից», Վ. Փափազեանի 1 ր.
«Բնախօսութիւն», Թ. Ա. Ագապեանի 80 կ.
«Ինքնազարգացում», գիտական գրադարան, Ս. Թառայեանի 20 կ.
«Տարակ Տարօնոյ», երգարան 60 կ.
«Պատմութիւն Գղնձէ քաղաքի» 50 կ.
«Քաղաքավարութիւն», կանոնաւոր կեանքի ուղեցոյց, Բրուտեանի 60 կ.
Հայոց Դրամ. Ընկերութիւնը Թիֆլիսում, պատմ. տեղեկագիր 1907—8 1 ր.
«Ինքնուսոյց ռուսերէն լեզուի», երկու հատոր, պոստի ծախքով 1 ր. 30 կ.
Ադա-Նեգրի. «Բանաստեղծութիւններ», 2 հատոր, Թ. Յ. Յակոբեանի 50 կ.
«Նոր առաւօտ» (պօէմ), Յ. Յակոբեանի 15 կ.
«Մեր տարեցոյցը», պատկերազարդ, Պօլսի տպագր. 50 կ.
«Սուրբ Փրկչեան ընդարձակ օրացոյց», Պօլիս 1 ր.
«Մեղուաբուծութիւն», 108 նկարներով, թարգմ. Վարդանեանի 75 կ.
«Գեղարուեստ», խմբ. Գ. Լևոնեանի, պօստի ծախքով 2 ր.
«Կիլիկեան արհաւիրքը», Պարթևեանի 75 կ.
«Ադանայի կեանքը», Թէրզեանի 30 կ.

Դիմել՝ Тифлисъ. Книжный магазинъ „Гуттенбергъ“. 701. 2—1

Թիֆլիսի Կենտրոնական գրավաճառանոցում

վաճառվում են հետևեալ նոր գրքերը.

«Շուշանիկ», պատկեր հինգերորդ դարի հայ կնոջ, բ. տպ. Գ. ք. Մատինեանցի — 15 կ.
«Մոխիրների տակից», Ա. Ահարոնեանի — 40 կ.
«Անդունդը», Ա. Ահարոնեանի — 40 կ.
«Գարուն», գրական, գեղարուեստական ալմանախ, գիրք առաջին 1 ր. —
«Անիի կործանումը», պատմական վէպ, Բ. Այվազեանի 1 ր. —
«Համսօնդ Վ. «Երիտասարդութեան մեղքերը, սեռական անզօրութիւն տղամարդկանց և կանանց», նկարներով, թարգմ. Ա. Արայեանի 1 ր. —
«Գեղարուեստ», գրական-գեղարուեստական-երաժշտական պատկերազարդ հանդէս, Գ. Լևոնեանի, № 3 2 ր. —
«Նոր առաւօտ», պօէմ, Յակ. Յակոբեանի — 15 կ.
«Աչքերը խօսում են», պատմական գրոյց, պատկերազարդ, Բ. Այվազեանի — 25 կ.
«Եզիդի Կուրմանժ», Ս. վարդ. Տէր-Մանուէլեանի — 40 կ.
«Գաղափարների, հաստատութիւնների և անձնաւորութեան դերը պատմութեան մէջ», պրօֆ. Ն. Կարէևի, թարգմ. Ա. Գասպարեանի — 20 կ.
«Մարդու ծագումը», Վ. Բօէլշէ, թարգմ. Նիկ. Սարգսեանի — 20 կ.
«Գղնձէ քաղաքի պատմութիւնը» — 50 կ.
«Տղամարդի սեռական կեանքը», Յ. Եսայեանի — 30 կ.
«Ձեռնարկ գիւղատնտեսական թռչնապահութեան», բազմաթիւ նկարներով, Կ. Րէօմէր — 25 կ.

Օտար քաղաքներից պէտք է դիմել. Въ Тифлисъ, Центральной книжной торговлѣ.

700 1—1

Թիֆլիսի Քաղաքային Ուպրավան

յայտարարում է, որ, համաձայն պարտադիր որոշումների՝ Թիֆլիսում աւտօմօբիլային երթևեկութեան կարգ ու կանօնի վերաբերմամբ, որպիսի որոշումները մտել են օրինական ույժի մէջ մայիսի 27-ին ս. թ., աւտօմօբիլների տէրերը՝ որոնք ցանկանում են Թիֆլիսում երթևեկութեան իրաւունքի վկայական և համար ստանալ՝ պէտք է դիմեն յայտարարութիւններով Քաղաքային Ուպրավայի Շինարարական Բաժանմունքին։

(Հ. Կ.) 682. 2—2

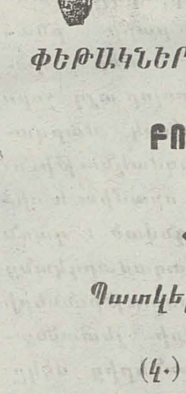

ԿՈՎԿ. I ՄԵՂՈՒԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. ԴԻՒՄԱՅԻ

Թիֆլիս, Միխայլօվսկի պրօսպ. № 140.

էլեքտրօ-մեխանիկական յատուկ արհեստանոց՝ պատրաստելու համար

ՓԵԹԱԿՆԵՐ, ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄՈՄԱԹԵՐԹԵՐ ԵՒ ՄԵՂՈՒԱՆՈՑԱՅԻՆ ԱՅԼ ՊԱՏԿԱՆԵԼԻՔՆԵՐ։

ԲՈՒԾԱՐԱՆ ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԻՍԿԱԿԱՆ ՄԵՂՈՒԱՄԱՅՐԵՐԻ։

Մեղուաբուծութեան վերաբերեալ ԳՐՔԵՐ և ՁԵՌՆԱՐԿՆԵՐ։

◆◆ **Սեփական մեղուանոցի մեղր** ◆◆

Պատկերազարդ պրէյս-կուրանտը ըստ պահանջման ուղարկվում է

ՁՐԻ

(Կ.) 394. 5—4

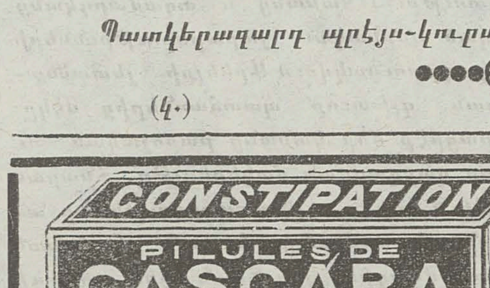

ԴԵՂԱՀԱՏՆԵՐ

CASCARA MIDY

Ֆրանսիական ժողովրդական միջոց

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ՓՈՐԿԱՊՈՒԹԵԱՆ դէմ։

Ընդունելութեան չափը. 2 ԴԵՂԱՀԱՏ ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ, ՊԱՌԿԵԼՈՒՑ ԱՌԱՋ։

Cascara Midy-ն (Կասկարա Միդի) չէ առաջացնում որովայնի մէջ ցաւեր, ոչ էլ հաւոց և փորլուծութիւն։ Դեղավաճառանոց MIDY, 140, faubourg St. Honoré, Парижъ. Ռուսաստանի ճգլխաւոր դեղավաճառանոցներում։

(6, 16, 26) (M. 305088) 1050. 0—25